

13

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד _____

מס' תיק _____ תפילין (ע"מ מנהל תפילין)

בית דין (ש"ס)

ברחבי תל אביב

2/94 - 11/94

מס' תיק מקורי _____

מחלקה _____

3

לית נשים ברחבת הכותל

ג-3/13299

R0005r32

2-108-7-6-3

03/01/2021 תאריך הדפסה

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ב בשבט התשנ"ו
12 בפברואר 1996

תיק: 4

אל: נצ"מ ענת שפי

הנדון: "נשות הכותל" - חוות-דעת משטרתית

מצ"ב חוות דעת משטרתית, הדרושה לוועדת המנכ"לים לעניין הסדרי התפילה בכותל המערבי לצורך גיבוש עמדת הוועדה.

חוות הדעת המשטרתית נדרשת בעיקר לגבי הערכת המשטרה בנושא השלכות התפילה על הסדר הציבורי בכל אחד מהמקומות האפשריים.

למותר לציין את חשיבותה של הערכה זו לוועדת המנכ"לים ולנושא בכלל.

לצערנו, הערכה זו שקיבלנו לוקה בכלליות יתרה ואינה מפרטת את החשש הקונקרטי ואת הסיבות לו, בכל אתר.

נודה לך אם תפעלי לקבלת חוות-דעת עדכנית, מנומקת ומבוססת, עבור ישיבת ועדת המנכ"לים שעתידיה להתקיים ביום ד' הקרוב (14.2.96).

ב ב ר כ ה
אחז בן - ארי
היועץ המשפטי

העתק: צבי אלדרוטי, מנכ"ל משרד ראה"מ
נילי ארד, משנה לפרקליטת המדינה (מנהלי חוקתי)

מחוז: ירושלים
היחידה המרכזית
מפלג: מודיעין

משרד ראש הממשלה
11.02.96
מספר תיווך המשפטי

11.02.1996

לפני כן
למנהל מ.ש. ניהול וליועץ
ל מ.ש. ניהול - יועץ העיסוק
בפיקוח הנשיא הכלכלי
המל"ל
11/2/96
אל: ממ"ז י-ם

הנדון: תפילת הנשים הרפורמיות בכותל

ר.ק.ע:

בשנים האחרונות נוהגות שתי קבוצות נשים רפורמיות להתפלל באורח יחודי עפ"י אמונתן בחגים ובמועדי ישראל.
עפ"י כג"צים שהוגשו ב - 1987 וב - 1990 מדובר בשתי קבוצות:
א - קבוצת "ראש חודש" ("כיפות סרוגות").
ב - "הועד הבינלאומי למען נשות הכותל" (רפורמיות).
שניים מעקרונות היסוד המייחדים את היהדות המתקדמת הם עיקרון השיויון בין נשים וגברים, ממנו נגזרת תפילה משפחתית שיוויונית, שאינה מבחינה ומפרידה בין נשים וגברים, וכן עיקרון ההתפתחות של המסורת אשר מכוחו חידשו והתאימו רבני קהילת התנועה את סידור התפילה למציאות זמננו ולרגשות המתפללים היהודים בעולם המודרני.
לציין שכל התפישה הנ"ל מנוגדת לתפישה האורתודוקסית היהודית.
לטענת הנשים הרפורמיות עם הגעתם לכותל כשהן לבושות בטליתות ותפילין גורם הדבר לפרובוקציות ואירועי סדר חמורים אשר דורשים לא פעם את התערבות המשטרה. המתפללות מודעות למצב הרגיש מעצם קיום תפילתם עפ"י מנהגם ברחבי הכותל ושיאיפתן להגיע לפתרון שיאזן את הערכים הנ"ל, חופש הגישה והפולחן מחד גיסא והתחשבות ברגשות המתפללים האחרים מאידך גיסא.

אירועי העבר:

1. ב-1/12/88 הגיעו לרחבת הכותל 50-60 נשים כשהן עטופות בטלית או חובשות כיפות וביד אחת מהן ספר תורה, דבר שהצית את רגשות המתפללים והמתפללות והביא לתגובות מילוליות זועמות של המתפללים.

- 2 -

2. ב-6/2/89 קבוצת נשים רפורמיות הגיעה לכותל כשהן מלוות בעיתונאים .
וצלמים, הפעם הייתה הסלמה משום שהודעותיהן לתקשורת "גייסו" מתנגדים לרוב.
3. ב-20/3/89 (יום תענית אסתר) הגיעה קבוצת הנשים הרפורמיות לכותל ונתקלו בחומת אדם שניסו לחטום בפניהם את הגישה לכותל. הסדרנים סוככו על הנשים אלא שזעקות ונסיונות פגיעה פיזיים אילצו את רב הכותל לבקש את התערבות המשטרה שפזרה את האנשים על ידי שני רימוני גז מדמיע.
4. ב-6/4/89 ביקורן של הנשים תואם עם רב הכותל ואלה הבטיחו כי יגיעו ללא ספרי תורה וללא טליתות ואכן לא היו תגובות מצד כלשהוא.
5. ב-6/5/89 קבוצת הנשים הגיעה להתפלל ופתחה בשירה, דבר שהביא לקריאות מחאה מצד המתפללים והנשים עזבו את המקום.
6. ב - 4/6/96 שוב נשנה הרעיון של השירה המתגרה וההתנגדות של המתפללים.
7. ב - 4/7/89 הגיעו כ - 50 - 40 נשים והתפללו, מידי פעם פתחו בשירה, הוצאו מהרחבה.
8. ב - 2/8/89 כ - 80 - 70 נשים החלו לשיר, הוצאו ע"י הסדרנים.
- בעקבות האירועים החוזרים ונישנים ומעצם בקשתן של הנשים הרפורמיות לקיים בכותל המערבי תפילה עפ"י דרכן, דבר שאיננו מתיישב עם הסטטוס קוו ועם מנהג המקום, משכבר הימים ובכך הכיר אף בית המשפט, לאור האמור לעיל המליץ בית המשפט לממשלת ישראל לחפש פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צימצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום ומתוך שלא יישנו בו עוד הפרות סדר והתפרעויות הפוגעות מעיקרן בקדושתו.
- עפ"י החלטת ממשלה מיום 17/5/94 הוחלט על מינוי ועדת מנכ"לים בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל משרד הדתות, מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד המשטרה והיועץ המשפטי למשרד הוה"מ, ועדה זו תתבקש למצוא פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל מבלי לפגוע ברגשות המתפללים במקום.

308(SI:qaf

לפי

המסמך יקראו את
חוקי הציבור

המסמך

הערכות מודיעין והמלצות:

המסמך יקראו את

במסמך

מאירועי העברת תפילת נשים רפורמיות בכותל גרמו מאירועי סדר והמשטרה נאלצה להתערב כדי להרגיע את הרוחות, להגן על המתפללים ולחלץ את הנשים מהמקום. דבר זה גרם להפרה של קדושת המקום ובעתיד לא יהיה ניתן למנוע הפרה רבתי של הסדר הציבורי באם יתקיימו תפילות במקום ע"י נשים.

לפי הערכת מפקד מחוז ירושלים ומפקד העיר העתיקה גם כיום לא ניתן יהיה למנוע הפרה של הסדר הציבורי בכותל המערבי אם יתפללו בו הנשים הרפורמיות לפי דרכן ותדרש התערבות המשטרה.

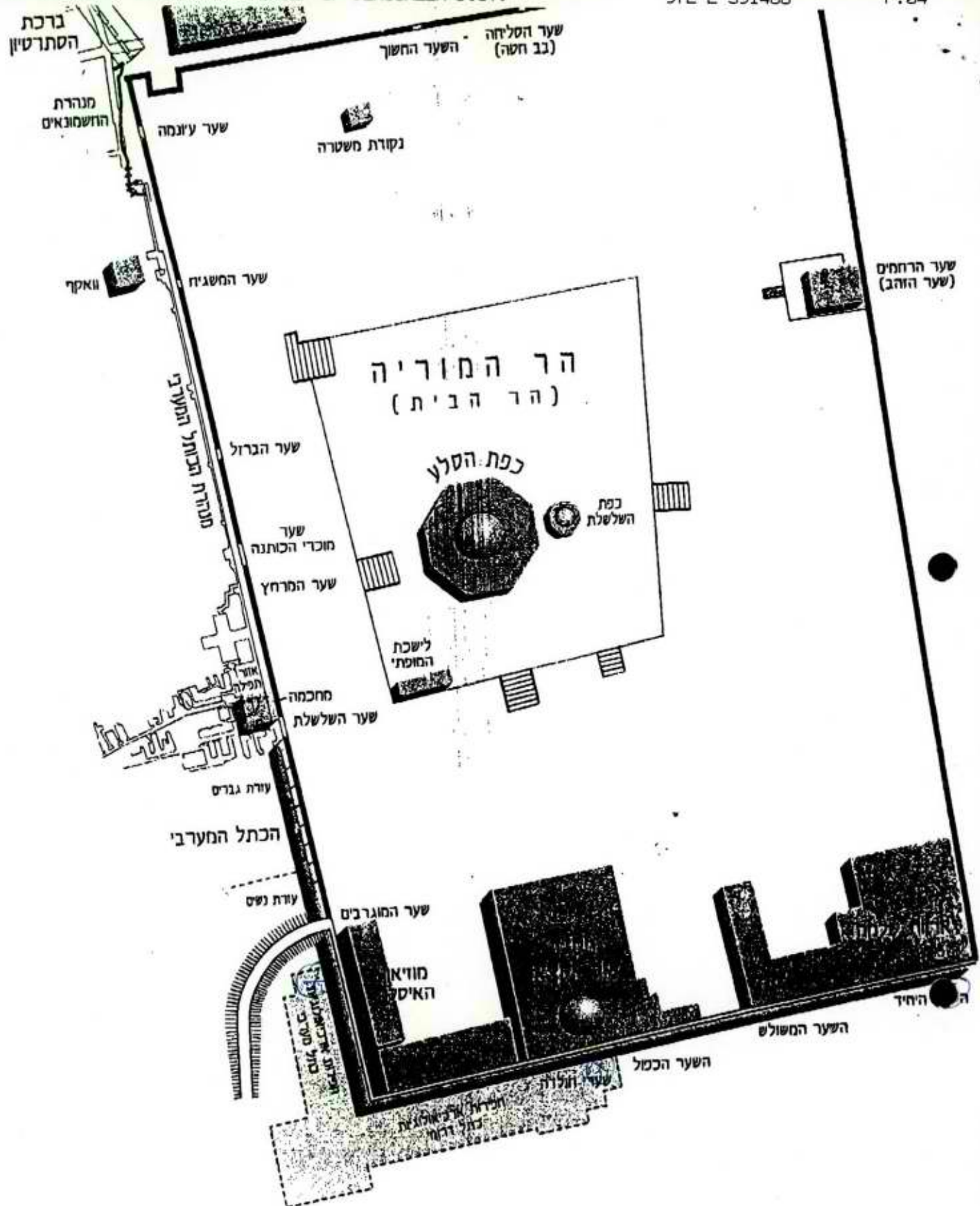
מתחיל העיר העתיקה מציין כי תפילה ע"י נשים בכותל הקטן שהובא כאלטרנטיבה, תביא לעימות ואירועי סדר מקרב אנשי עטרת כוהנים שנמצאים בסמוך לכותל הקטן ומצד התושבים המוסלמים שקרובים מאוד למקום.

לציין שבעבר התקיימה התפילה למרגלות שער דבורה אך כעת משמש המקום לטקסי בר מצווה דבר שעלול לגרום לפרובוקציות. ??

אפשרות נוספת שהועלתה היא חפירות הכותל אך המשטרה מתנגדת מכיוון שהמקום נצפה ע"י יהודים שלדעתם דין מקום זה הוא כדין הכותל. פרט לזה הגן הוא גן ארכיאולוגי ולא יהיה ניתן להתפלל שם.

לאחר נסיון למצוא פתרון הולם וסקירת האלטרנטיבות וסיוור משותף יחד עם ועדת המנכ"לים המליץ ממ"ז ירושלים ומתחיל העיר העתיקה על קיום התפילה בפינה הדרום מזרחית של החומה דבר אשר ימנע בשלב זה עימות עם היהדות האורתודוקסית והמוסלמים. לציין שהחומה היא חלק מהמקום הקדוש ויש לה קדושה כמו לכותל. המקום יוכשר, תיבנה דרך גישה למקום ויהיה ניתן להתפלל שם בצורה מכובדת ובכך לממש את זכותן של הנשים הרפורמיות להתפלל.

הסקירה הוכנה ע"י צוערת תרצה יוסף.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ב בשבט התשנ"ו
12 בפברואר 1996

תיק: 4

אל: נצ"מ ענת שפי

הנדון: "נשות הכותל" - חוות-דעת משטרתית

מצ"ב חוות דעת משטרתית, הדרושה לוועדת המנכ"לים לעניין הסדרי התפילה בכותל המערבי לצורך גיבוש עמדת הוועדה.

חוות הדעת המשטרתית נדרשת בעיקר לגבי הערכת המשטרה בנושא השלכות התפילה על הסדר הציבורי בכל אחד מהמקומות האפשריים.

למותר לציין את חשיבותה של הערכה זו לוועדת המנכ"לים ולנושא בכלל.

לצערנו, הערכה זו שקיבלנו לוקה בכלליות יתרה ואינה מפרטת את החשש הקונקרטי ואת הסיבות לו, בכל אתר.

נודה לך אם תפעלי לקבלת חוות-דעת עדכנית, מנומקת ומבוססת, עבור ישיבת ועדת המנכ"לים שעתידה להתקיים ביום ד' הקרוב (14.2.96).

בברכה
אחז בן-ארי
היועץ המשפטי

העתק: צבי אלדרוטי, מנכ"ל משרד ראה"מ
נילי ארד, משנה לפרקליטת המדינה (מנהלי חוקתי) ✓

לפעמיים ברבע
 חתום מ. ש. נאה ו. יועמי
 מ. ש. נאה - יועמי העוסק
 תפילת הנשים הרפורמית
 חתום
 אל: ממ"ז י-ם

מחוז ירושלים
 היחידה המרכזית
 מפלג מנדיעין
 מש"ר ראש המועצה
 11.02.96
 1.1.02.1996

הנדון: תפילת הנשים הרפורמיות בכותל

ר'ה ע:

בשנים האחרונות נוהגות שתי קבוצות נשים רפורמיות להתפלל בכותל באורח יחודי עפ"י אמונתן בחגים ובמועדי ישראל.
 עפ"י כג"צים שהוגשו ב - 1987 וב - 1990 מדובר בשתי קבוצות:
 א - קבוצת "ראש חודש" ("כיפות סרוגות").
 ב - "הועד הבינלאומי למען נשות הכותל" (רפורמיות).
 שניים מעקרונות היסוד המייחדים את היהדות המתקדמת הם עיקרון השיויון בין נשים וגברים, שיויונית, שאינה מבחינה ומפרידה בין נשים וגברים, וכן עיקרון ההתפתחות של המסורת אשר מכוחו תידשו והתאימו רבני קהילת התנועה את סידור התפילה למציאות זמננו ולרגשות המתפללים היהודים בעולם המודרני.
 לציין שכל התפישה הנ"ל מנוגדת לתפישה האורתודוקסית היהודית.
 לטענת הנשים הרפורמיות עם הגעתם לכותל כשהן לבושות בטליתות ותפילין גורם הדבר לפרובוקציות ואירועי סדר חמורים אשר דורשים לא פעם את התערבות המשטרה. המתפללות מודעות למצב הרגיש מעצם קיום תפילתם עפ"י מנהגם ברחבי הכותל ושיאיפתן להגיע לפתרון שיאזן את הערכים הנ"ל, חופש הגישה והפולחן מחד גיסא והתחשבות ברגשות המתפללים האחרים מאידך גיסא.

אירועי העבר:

- ב-1/12/88 הגיעו לרחבת הכותל 50-60 נשים כשהן עטופות בטלית או חובשות כיפות וביד אחת מהן ספר תורה, דבר שהצית את רגשות המתפללים והמתפללות והביא לתגובות מילוליות זועמות של המתפללים.

המלצה וקבלת המלצה
 חזרה על ה"ה"ה

המלצה

הערכות מודיעין והמלצות:

א. פ. ז. מ. ד. ג. ח. ט. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. ח. ט. ז. ד. ג. ב. א.

מאירועי העברת תפילת נשים רפורמיות בכותל אגרומו ואירועי סדר והמשטרה נאלצה להתערב כדי להרגיע את הרוחות, להגן על המתפללים ולחלץ את הנשים מהמקום. דבר זה גרם להפרה של קדושת המקום ובעתיד לא יהיה ניתן למנוע הפרה רבתי של הסדר הציבורי באם יתקיימו תפילות במקום ע"י נשים. לפי הערכת מפקד מחוז ירושלים ומפקד העיר העתיקה גם כיום לא ניתן יהיה למנוע הפרה של הסדר הציבורי בכותל המערבי אם יתפללו בו הנשים הרפורמיות לפי דרכן ותדרש התערבות המשטרה.

מתח' העיר העתיקה מציין כי תפילה ע"י נשים בכותל הקטן שהובא כאלטרנטיבה, תביא לעימות ואירועי סדר מקרב אנשי עטרת כוהנים שנמצאים בסמוך לכותל הקטן ומצד התושבים המוסלמים שקרובים מאוד למקום.

לציין שבעבר התקיימה התפילה למרגלות שער דבורה אך כעת משמש המקום לטקסי בר מצווה דבר שעלול לגרום לפרובוקציות. ??

אפשרות נוספת שהועלתה היא חפירות הכותל אך המשטרה מתנגדת מכיוון שהמקום נצפה ע"י יהודים שלדעתם דין מקום זה הוא כדין הכותל. פרט לזה הגן הוא גוף ייחודי ארכיאולוגי ולא יהיה ניתן להתפלל שם.

לאחר נסיון למצוא פתרון הולם וסקירת האלטרנטיבות וסיור משותף יחד עם ועדת המנכ"לים המליץ ממ"ז ירושלים ומתח' העיר העתיקה על קיום התפילה בפינה הדרום מזרחית של החומה דבר אשר ימנע בשלב זה עימות עם היהדות האורתודוקסית והמוסלמים. לציין שהחומה היא חלק מהמקום הקדוש ויש לה קדושה כמו לכותל. המקום יוכשר, תיבנה דרך גישה למקום ויהיה ניתן להתפלל שם בצורה מכובדת ובכך לממש את זכותן של הנשים הרפורמיות להתפלל.

הסקירה הוכנה ע"י צוערת תרצה יוסף.

2. ב-6/2/89 קבוצת נשים רפורמיות הגיעה לכותל כשהן מלוות בעיתונאים וצלמים, הפעם הייתה הסלמה משום שהודעותיהן לתקשורת "גייסו" מתנגדים לרוב.
 3. ב-20/3/89 (יום תענית אסתר) הגיעה קבוצת הנשים הרפורמיות לכותל ונתקלו בחומת אדם שניסו לחסום בפניהם את הגישה לכותל. הסדרנים סוככו על הנשים אלא שזעקות ונסיונות פגיעה פיזיים אילצו את רב הכותל לבקש את התערבות המשטרה שפזרה את האנשים על ידי שני רימוני גז מדמיע.
 4. ב-6/4/89 ביקורן של הנשים תואם עם רב הכותל ואלה הבטיחו כי יגיעו ללא ספרי תורה וללא טליתות ואכן לא היו תגובות מצד כלשהוא.
 5. ב-6/5/89 קבוצת הנשים הגיעה להתפלל ופתחה בשירה, דבר שהביא לקריאות מחאה מצד המתפללים והנשים עזבו את המקום.
 6. ב-4/6/96 שוב נשנה הרעיון של השירה ומתגרה וההתנגדות של המתפללים.
 7. ב-4/7/89 הגיעו כ-50 - 40 נשים והתפללו, מידי פעם פתחו בשירה, הוצאו מהרחבה.
 8. ב-2/8/89 כ-80 - 70 נשים החלו לשיר, הוצאו ע"י הסדרנים.
- בעקבות האירועים החוזרים ונישנים ומעצם בקשתן של הנשים הרפורמיות לקיים בכותל המערבי תפילה עפ"י דרכן, דבר שאיננו מתיישב עם הסטטוס קוו ועם מנהג המקום, משכבר הימים ובכך הכיר אף בית המשפט, לאור האמור לעיל המליץ בית המשפט לממשלת ישראל לחפש פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צימצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום ומתוך שלא יישנו בו עוד הפרות סדר והתפרעויות הפוגעות מעיקרן בקדושתו.
- עפ"י החלטת ממשלה מיום 17/5/94 הוחלט על מינוי ועדת מנכ"לים בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל משרד הדתות, מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד המשטרה והיועץ המשפטי למשרד רוה"מ. ועדה זו תתבקש למצוא פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל מבלי לפגוע ברגשות המתפללים במקום.

ברכת
המתרסין

שער הסליחה
(בב חסה) השער החשך

מנהרת
החשמונים

שער עיננה

נקודת משטרה

וואקף

שער המשגיח

שער הרחמים
(שער הזהב)

הר המוריה
(הר הבית)

כפת הסלע

כפת
השלשלת

שער הברזל

שער
מוכדי הכותנה

שער המרחץ

לישכת
המוסל'ים

מחכמה

שער השלשלת

עודת גברים

הכתל המערבי

עודת נשים

שער המגרב'ים

מודיא
האיסל

השער המשוש

השער הכנול

השער היחיד

4

Prime Minister's Office
Director General Office

משרד ראש הממשלה
לשכת המנהל הכללי

22.1.96

אל: 51/5

הנדון: תביעה - ג'ול -

א/א 5 בקו ג'ול
א/א 5 בקו ג'ול
ג'ול? האם ג'ול
א/א 5 בקו ג'ול
האם ג'ול בקו ג'ול?

~~האם ג'ול בקו ג'ול?~~

למאי 10 שק"ד

6976434 - שק"ד

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, י"ט בטבת התשנ"ו
11 בינואר 1996

תיק: 4

לכבוד

פרופ' פרנסס רדאי

משרד וין משיקר וארנסטוף

רח' משה חס 12

ירושלים 94185

ג.נ.,

הנדון: ועדת המנכ"לים לענין סדרי התפילה בכותל

כפי שהודעתי לך טלפונית, פועלת עתה ועדת המנכ"לים לחיבור הדין וחשבון שלה והמגמה היא להניח אותו על שולחן הממשלה עד לסוף חודש ינואר.

לצערנו לא עמדנו במועד שנקבע ע"י הממשלה וזאת מן הטעם שנתעורר צורך לבדוק דרכים נוספות להסדרת התפילה בכותל.

בברכה
אחז בן - ארי
היועץ המשפטי

העתק: מנכ"ל משרד ראה"מ

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, י"ט בטבת התשנ"ו
11 בינואר 1996

תיק: 4

לכבוד
פרופ' פרנסס רדאי
משרד וין משיקר וארנסטוף
רח' משה הס 12
ירושלים 94185

ג.נ.,

הנדון: ועדת המנכ"לים לענין סדרי התפילה בכותל

כפי שהודעתי לך טלפונית, פועלת עתה ועדת המנכ"לים לחיבור הדין וחשבון שלה והמגמה היא להניח אותו על שולחן הממשלה עד לסוף חודש ינואר.

לצערנו לא עמדנו במועד שנקבע ע"י הממשלה וזאת מן הטעם שנתעורר צורך לבדוק דרכים נוספות להסדרת התפילה בכותל.

ב ב ר כ ה

ב/ש

אחז בן - ארי
היועץ המשפטי

העתק: מנכ"ל משרד ראה"מ

09/01/96

- בלמ"ס -

לשכת המנהל הכללי

טופס מעקב והנחיה לטיפול

מס' שוטף: 10128

נחקבל ב-: 09/01/96

מאת: יונתן משיקר, פרופ' פרנסס רדאי

אל: צבי אלדרוטי

מתאריך: 07/01/96

הגדרון: הגשת המלצות ועדת מנכ"לים

הוסבר והתקבל
לד"ר

הנחיות לטיפול ומעקב

הנחיה לטיפול:

לחעביר ל-:

שלב הטיפול: בטיפול

למעקב ב-:

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

מילות מפתח

ל יש להחזיר את הטופס למרכז רישום הדואר

א"פואק

10/1

10.1.96

4103

09 JAN '96 09:57 WINE MISHEIKER ERNSTOFF

P.1

וין, מישיקר וארנסטוף
WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF
משרד עורכי דין

Brian D. Wine
Jonathan B. Misheiker
Barry D. Ernstoff
Daphna Rotem
Joshua Peleg

Prof. Frances Raday, of Counsel
Meir Silverstone, of Counsel

בריאן ויין
יונתן מישיקר
ברי ארנסטוף
דפנה רותם
יושע פלג

פרופ' פרנסס רדאי
מאיר סילברסטון

7 בינואר 1996
36/3

לכבוד
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
ידי ועדת המנכ"לים לענין מציאת פתרון
להסדרי תפולה ברחבת הכותל המערבי
משרד ראש הממשלה
חקירה
ירושלים

נ.א.

1. בתשובת המדינה בבש"צ 5894/95 הצנינה ראש מח' חב"צים במרקליטות המדינה החלטת הממשלה מיום 2.7.96 לפיה חוארד המועד להגשת המלצות ועדת המנכ"לים בששח חודשים נוספים עד ליום 2.1.96. מועד זה חלף לפני כשבוע ימים.

פנינו ביום 7.1.96 ליועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה והתבשרנו כי בינתיים לא קרה דבר ואף לא חוארד המועד להגשת המלצות.

2. כאמור בהחלטתו של כבוד השופט מצא בבש"צ 5894/95, הסכמנו לדחיית הדיון בעתירה העיקרית "על מנת לאפשר לוועדת המנכ"לים היושבת על המדוכה לסיים את עבודתה ולהגיש לממשלה את המלצותיה". בנסיבות אלה, אנו רואים באי הגשת המלצות במועד - עונו דין ופגיעה חמורה בזכויות העותרות.

3. חוסר המעש של הועדה מאלץ את העותרות לשקול פנייה מחודשת לבג"צ לצורך מימוש זכות הגישה ותתפילה שלהן ברחבת הכותל.

בכבוד רב,

יונתן מישיקר, ער"ד

פרופ' פרנסס רדאי, ער"ד

מ/מ/מ

20.11.85

יוצא

הוצעה היפה מאורה להאי

הוצאות ב - 17.5.95 ב - 2.7.95

הוחלט להאריך בטטה חודשים -

אם מוצאים לפי המוצע 17.5.95

ההארכה כבר חלפה

אם מוצאים לפי יום החלטה

המחלטה (לא סביר) יש כאן ע

2.17.95

לפי

חברים בלתי
קבועים
במינהלה
(נדקדקו החש"ל"ד)

תפקידי
המינהלה

9א. לענין מתן אישור לתכנית שנושאה הוא בתחום שיפולו של משרד
ממשלתי שאנו מיוצג במינהלה, יהיה חבר נוסף במינהלה נציג אותו משרד,
שמנה אותו השור האחראי על המשרד.

10. אלה תפקידי המינהלה:

(1) ליוזם ולארגן פעולות למען עידוד השקעות הון-חוזן
והון מקומי ולמען עליית משקיעי-הון וקליטתם בישראל,
ולדאוג ליצירת התנאים הדרושים לכך:

(2) ליתן אישור לתכניות (להלן - אישור):

(3) לקיים את הקשר בין המשקיעים ובין משרדי-ממשלה
ורשויות אחרות הנוגעות בדבר, לתת ידיעות בעניני
השקעות-הון בישראל ולהפיצן, ולסייע למשקיעים בהגשמת
תכניותיהם:

(4) להמליץ לפני כל רשות המוסמכת לכך שתעניק במסגרת
ההיקזקים שבתחום סמכותה או שהיא ממונה על ביצועם, פטור,

וין, משיקר וארנסטוף
WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF

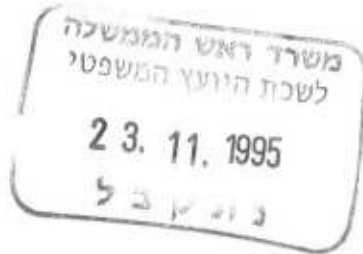
משרד עורכי דין LAW OFFICES

Brian D. Wine
Jonathan E. Misheiker
Barry D. Ernstoff
Daphna Rotem
Joshua Peleg

Meir Silverstone, of Counsel

בריאן וין
יונתן משיקר
ברי ארנסטוף
דפנה רותם
יהושע פלג

מאיר סילברסטון

20 בנובמבר 1995

חסי
36/95

ל
המיון

לכבוד
גב' שרה בן שאול וייס, עו"ד
משרד ראש הממשלה
הקריה
ירושלים

ח.ג.

הנדון: ועדת המנכ"לים לענין הסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי

לפני יומיים הסתיימה תקופת ההארכה השנייה להגשת המלצותיה של הועדה הנ"ל.

בשם מרשותינו העותרות בבג"צ 3358/95 אנו מבקשים לדעת אם ההמלצות כבר הוגשו. אם הן לא הוגשו - ברצוננו למחות על כך בכל תוקף.

אנו מביאים לתשומת לב חברי הועדה שהעותרות מתנגדות לכל הארכה נוספת של המועד להגשת ההמלצות, וזאת מהנימוקים המפורטים בעתירה עצמה.

נודה על קבלת תשובתך בהקדם האפשרי.

בכבוד רב ובב"ח,

יונתן משיקר, עו"ד

פרופ' פרנסס רדאי, עו"ד

ימ/sara2

10/01/96

32228

משרד ראש העיר
לשכת הוועץ המשפטי

1 1. 01. 1996

נ ו ת ק ב ל

רשות העתיקות

לכבוד
מר צבי אלדרוטי
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
יו"ר הוועדה לבחינת סידורי התפילה ברחבת הכותל

א.נ.

הנדון: עמדת רשות העתיקות בנוגע להקצאת מקומות תפילה
בתחום הגן הארכיאולוגי בחפירות הכותל

בעקבות הסיור שהתקיים בשטח בתאריך 2.1.96, נבדקו אפשרויות שונות להקצאת מקומות תפילה אלטרנטיביים בתחום הגן הארכיאולוגי של חפירות הכותל ולהלן עמדתנו בנושא:

1. עמדת רשות העתיקות היא כי אין להקצות שטח כל שהוא מן השטחים המיועדים לגן הארכיאולוגי לשום מטרה אחרת פרט למטרה שלה הוא מיועד כיום: גן עתיקות שהנו אתר תיירות הפתוח לציבור הרחב, מעין מוזיאון פתוח שבו עתידים לבקר עשרות ומאות אלפי מבקרים בשנה, במסלולים מוגדרים ומשולטים.
עמדה זו מתבססת הן על מדיניות רשות העתיקות וגורמים נוספים על ההיבט המשפטי והן מבחינת ההיבט הציבורי:
א. מן הבחינה המשפטית מהווה שטח זה אתר עתיקות מוכרז, אשר על פי המתחייב מסעיף 29ב' לחוק העתיקות התשל"ח 1978 אין לבצע כל פעולה בו ללא אישור מנהל רשות העתיקות. חלקים מן השטח הם גם גן לאומי מוכרז (במסגרת בדיקה זו לא נבדקו הבעלויות על השטחים השונים).
ב. מן הבחינה הציבורית יש בהקדשת שטח זה לאתר תיירות מרכזי משום חשיבות מכרעת. זהו האיזור היחיד בתחומי העיר העתיקה של ירושלים בו ניתן להציג בצורה מרשימה את העדויות המוחשיות ביותר לפארה של העיר בימי הבית השני. מאחר והשטח הנדון הוגדר כאתר תיירותי, הגדרה זו ניתנה ע"י גורמים ממלכתיים וצבוריים: משרד התיירות*, הפתוח לציבור הרחב, ולאור העובדה שבשנה האחרונה מתבצעות בו פעולות בקנה מידה רחב ביותר אשר חלקם קשורות בהתחביויות חוזיות חתומות עם תורמים מחו"ל, במטרה להפכו לאתר תיירות מן המעלה הראשונה, אין אנו רואים מקום ואפשרות לשנות את ייעודו של השטח, כולו או מקצתו, ולהקצותו לצרכי תפילה או פולחן דתי.
* הגדרה זו ניתנה ע"י גורמים ממלכתיים וצבוריים: משרד התיירות, משרד הדתות, משרד השיכון, עיריית ירושלים, רשות העתיקות, חמ"ת, רג"ל, קרן ירושלים, החברה לפיתוח מזרח ירושלים והחברה לפיתוח הרובע היהודי.

ג. הרעיון שהשטח יהיה פתוח לציבור הרחב מחד ומאידך תתאפשר בו תפילה, או טכסים דתיים, עלול לגרום להתנגשויות ולסיבוכים ולא יהיה בכך משום פתרון, אלא יצירת קונפליקט אחר.

2. במידה ולא תתקבל עמדת רשות העתיקות, ולאחר שנבדקו הנתונים הפיזיים בשטח, מפורטות להלן שלש אפשרויות למקומות תפילה אלטרנטיביים סביב הכתלים המערבי והדרומי של הר הבית: (ראה תשריט ותצלומים מצורפים).

א. בכותל הדרומי, בסמוך לפינה הדרומית מזרחית של הר הבית:
שטח זה תחום מצפון על ידי הכותל הדרומי של הר הבית. בנקודה זו השתמרה הבנייה ההרודיאנית המקורית לגובה ניכר. זהו למעשה הקטע השמור ביותר של הבנייה מימי הבית השני סביב כתלי הר הבית. במזרחו תחום השטח על ידי חומה עבה, העוברת בסמוך לכביש העופל וניגשת לפינה הדרומית מזרחית של הר הבית, היא חומת העיר מן התקופה הביזנטית. על פי תכנית הפיתוח הקיימת של הגן הארכיאולוגי מתוכננת בשטח זה רחבה פתוחה לציבור הנגשת אל חומות הר הבית, כחלק ממערכת הכניסה המזרחית אל הגן. הגישה לרחבה זו תהיה דרך שביל הולכי רגל המוליך ממצפור יד אבשלום הסמוך, על כביש העופל. הרחבה המתוכננת היא חלק מן הגן הארכיאולוגי, אולם נמצאת מחוץ לנקודת הכניסה בתשלום אל הגן.

ב. בכותל הדרומי, על מדרגות חולדה
גרם המדרגות המונומנטלי, המוליך אל שערי חולדה והכותל הדרומי הוא אחד השרידים המרשימים של הבנייה ההרודיאנית סביב הבית. מן הכותל הדרומי השתמר בקטע זה רק נדבך אחד של הבנייה ההרודיאנית המקורית. יתרת גובה הכותל, המהווה גם את הקיר הדרומי של מסגד אל-אקצא, הוא מתקופות מאוחרות יותר.
שטח זה, המצוי בתוך תחומי הגן הארכיאולוגי והכניסה אליו כרוכה בתשלום, משמש כבר היום לתפילות מזדמנות וטקסי בר מצווה שנערכים על ידי המבקרים במקום. זהו אחד החלקים המתויירים ביותר בתוך הגן הארכיאולוגי, ומידי פעם מתקיימות בו גם תפילות של מבקרים נוצרים, המזהים במקום זה את הנקודה בה הפך ישוע הנוצרי את שולחנות החלפנים היהודים, כמסופר בברית החדשה.

ג. מצפון לקשת רובינזון שבסמוך לפינה הדרומית מערבית של הר הבית:
באזור זה הולך ונחשף הרחוב מתקופת הורדוס. על פי התכנון הקיים, ישארו במפלס הרחוב מספר ערמות של אבני מפולת, כחלק מהמחשת חורבן הבית השני והריסת כתלי הבית על ידי הרומאים. דבר זה יגביל את גישת המבקרים אל הכותל עצמו ויצמצם את תחום המעבר לאורך הרחוב ההרודיאני.
שטח זה, המצוי בתוך תחומי הגן והכניסה אליו היא בתשלום, תוכנן להיות לב ליבו של המתחם התיירותי ומוקד לביקורים המוניים של קבוצות תיירים.
העבודות במקום נערכות במסגרת של תכנית עבודה מאושרת ע"י גורמים ממלכתיים / עירוניים והתחייבות חוזית חתומה עם תורם.
לא נראה שבשטח זה אפשר יהיה לקיים תפילות בצורה כל שהיא.

רשות העתיקות

3. יתכן והחלופה הראשונה עדיפה מאחר ובמוצע בחלופה זו קיימת גישה קלה ונוחה מכביש העופל, השטח מצוי במקום אטרקטיבי ובסמוך לשרידים המרשימים של כתלי הר הבית שהשתמרו על אבניהן המקוריות שמימי הבית השני. בהיות שטח זה מחוץ לתחום שהכניסה אליו חייבת בתשלום, לא יפריע השימוש באתר זה לצרכי תפילה ולתפקוד הגן הארכיאולוגי כאתר תיירות מרכזי.

ב ב ר כ ה
אמיר דרורי
מנהל רשות
העתיקות

נספחים: נספח א' - סקירת הרקע הארכיאולוגי וההסטורי.
נספח ב' - תשריט ובו ציון האלטרנטיבות.
נספח ג' - צילומי אויר של השטח הנדון.

העתקים: 1. עו"ד נילי ארד
2. עו"ד אחז בן ארי
3. עו"ד יורם ברסלע

תזכיר בעניין
הכותל המערבי והכותל הדרומי של הר הבית בירושלים

להלן הגדרות והסברים הנוגעים לכותל המערבי ולכותל הדרומי של הר הבית, לעבודות הנערכות סמוך להם.

1. הר הבית ההלכתי

המשנה מגדירה את מידות הר הבית:

"הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה..."
משנה, מידות פ"ב מ"א

הר הבית בימי הבית השני, ע"פ ההלכה היה, אפוא, רבוע שמידותיו 250X250 מטר לערך. אין במשנה ציון היכן, בדיוק, מצויים קירות אלה.

2. קדושת הר הבית ההלכתי

המשנה מגדירה עשרה תחומים של קדושה, זה לפני זה, ובמקביל את המותרים והאסורים בכניסה לכל אחד מתחומים אלה, ואת התנאים לכניסה:

"עשר קדושות הן: ארץ ישראל קדושה מכל הארצות...
עיירות המוקפות חומה מקודשות ממנה...
לפנים מן החומה מקודש מהם...
הר הבית מקודש ממנו - שאין גויים וטמא מת נכנסים לשם.
עזרת נשים מקודשת ממנו...
עזרת ישראל מקודשת ממנה...
עזרת כהנים מקודשת ממנה...
בין האולם למזבח מקודש ממנה...
ההיכל מקודש ממנו...
קודש הקודשים מקודש מהם - שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביום
הכיפורים בשעת העבודה"
משנה, כלים, פ"א מ"ו-מ"ט

3. הר הבית ההירודיאני

המתחם המלבני שמידותיו 280X485 מ' לערך. תחום על-ידי ארבעה כתלים בנויים באבני גזית גדולות (בנייה הירודיאנית).

אי ההתאמה בגודל ובצורה בין הר הבית ההלכתי ובין הר הבית ההירודיאני נובעת משום שהמלך הורדוס הרחיב בבנייה את הר הבית המקורי (זה שנבנה לראשונה ע"י שבי ציון בסיועה של הכרזת כורש). ההרחבה נעשתה בוודאי למערב ולדרום.

התואי המדויק של הר הבית ההלכתי, המגודר ע"י קירותיו, איננו ידוע. כל שידוע שהוא חבוי בתוך הר הבית ההירודיאני.

מסיבה זו בעיקר, ומן העובדה שאין היהדות יודעת להיטהר מטומאת המת (ראה סעיף 2), וכולם מוחזקים כטמאי מתים, אין יהודים מאמינים מתירים לעצמם כניסה להר הבית (וראה להלן סעיף 4).

4. כתלי הר הבית

הר הבית ההירודיאני תחום ע"י ארבעה כתלים ובהם: הכותל מערבי, הכותל דרומי, הכותל מזרחי והכותל צפוני. לבד מן הכותל הצפוני המוטרף תחת בתים המכסים עליו, חשופים קטעים ניכרים מן הבנייה המקורית של יתר הכתלים, שמאפיינת אותם שיטת הבנייה (בנייה הירודיאנית).

לא ידוע מה היה בימי הבית השני המעמד ההלכתי של כותלי הר הבית ההירודיאני משנבנו אלה והסתירו את כותלי הר הבית ההלכתי.

בגלל היות הר הבית ההירודיאני גדול בשטחו באופן ניכר מהר הבית ההלכתי יש רבנים (כמו למשל הרב הראשי שלמה גורן ז"ל) שהתיר ליהודים שומרי צוות להכנס להר הבית ההירודיאני (למשל בשער המוגרבים) ולהשאר בתחומו בחלק הדרומי של המתחם הגדול, סמוך למסגד אל-אקצא, משום שאיזור זה, וודאי, היה מחוץ לתחומי הר הבית ההלכתי. רבנים אחרים התירו אפילו לסובב את מקומו המשוער של המקדש החרב, המסומן במשוער ע"י כיפת הסלע, ע"י הליכה בתחום הר הבית ההירודיאני סביב סביב, סמוך לכתלים. על-פי הנאמר במשנה מידות פ"ב מ"א ובמשנה כלים, פ"א מ"ו-מ"ט, מסתבר בעליל שכותלי הר הבית ההירודיאניים, והכותל המערבי בכלל, אינם כלולים בתחום הר הבית ההלכתי.

לפי הגדרת קדושת הר הבית ההלכתי (לעיל, סעיף 2) יוצא שלכותל המערבי של הר הבית ההירודיאני, לכל אורכו, לא היתה בתקופת הבית השני קדושה מיוחדת. קדושתו לפי משנה מסכת כלים (לעיל) היתה דרגה אחת נמוכה מזו של הר הבית ההלכתי.

5. בנייה הירודיאנית

צורת הבנייה של כותלי הר הבית ההירודיאני. קירות בנויים אבני גיר בנדבכים סדירים שגובהם במוצע 1.0-1.2 מ' (ויש נדבכים גם גדולים מכך). האבנים גדולות במיוחד. משקלן במוצע 2-4 טון, ויש אבנים המשולבות בפירות הר הבית שמשקלן מגיע ל-50 טון ויותר. הגימור החיצוני המאפיין אותם הוא של פני אבן מסותתים ומוחלקים עם שוליים רחבים נמוכים מעט, כמעין מסגרת סביב.

שרידי בנייה הירודיאנית ניכרים כיום בכותל המערבי, בכותל דרומי ובכותל המזרחי של הר הבית ההירודיאני.

6. הכותל המערבי

הכותל המערבי של הר הבית ההירודיאני. יש להניח שהכותל המערבי המקורי של הר הבית ההלכתי מצוי כיום בתוך תחום הר הבית, כך שהכותל המערבי של הר הבית ההירודיאני מכסה ומסתיר אותו. אורך הכותל המערבי כ-485 מ', אותן ניתן לחלק למקטעים הבאים (מדרום לצפון):

- הכותל שבאיזור הגן הארכיאולוגי.
- הכותל שמכוסה ע"י העפר היוצר את המעלה לשער המוגרבים.
- הכותל המערבי (איזור התפילה).
- הכותל שמאיזור "קשת וילסון" וצפונה, חשוף באופן חלקי במרתפים ובין היסודות של בניינים מימי הביניים.
- הכותל שנדבק אחד ממנו, לערך, נחשף במנהרה צרה וארוכה שנחפרה ביוזמת משרד הדתות עד קצהו הצפוני.

7. איזור התפילה של הכותל המערבי
עד לשנת 1967 היתה חשופה הבנייה ההירודיאנית של הכותל המערבי בעיקר באיזור התפילה המסורתי (הקטע שסומן לעיל, סעיף 6ג, ועוד קטע קטן ביותר, במפלס עילי, מעל האיזור שסומן לעיל סעיף 6ה, ואשר כונה בפי המתפללים בשם ה"כותל הקטן").

בשנת 1968 החלו החפירות הארכיאולוגיות בהנהלת פרופ' ב' מזר ז"ל, שחשפו את הבנייה ההירודיאנית של הכותל המערבי בקטע המסומן בסעיף 6א, לעיל. זמן קצר אחר כך החלה החפירה שנערכה ביוזמת משרד הדתות, שחשפה את הבנייה ההירודיאנית של הכותל המערבי בקטעים המסומנים לעיל בסימנים 6ד' ו-6ה'.

הבנייה ההירודיאנית של הכותל המערבי מתחת למעלה העולה לשער המוגרבים (לעיל, סעיף 6ג') עדיין מוסתרת תחת שפכי העפר הקדומים.

נזכיר כאן גם כי קטעים של הבנייה ההירודיאנית של הכותל המזרחי (בקצהו הדרומי) נחשפו זמן קצר לפני מלחמת ששת הימים ע"י הארכיאולוגית הבריטית ק' קניון.

השרידים העולים בחפירה הארכיאולוגית ליד הכותל המערבי שבתחום הגן הארכיאולוגי מלמדים כי חלקיהם התחתוניים של כותלי הר הבית נתכסו ע"י מפולות אבני הכתלים לאחר שאלה פורקו ודודרו מן הכתלים, קרוב לוודאי שעל ידי הרומאים.

עם חלוף הדורות נדרשו רבים למפולות אבן אלה, שהפכו, מן הסתם, למקור אבן לבנייה לבונים בירושלים בתקופה שלאחר הבית השני. מן החפירות עולה שבתקופה הביזנטית ובתקופה המוסלמית הקדומה נעשה שימוש רב באבני מפולת אלה.

יש להניח כי בתחום מסויים הסמוך לכותל המערבי של הר הבית, באיזור המצוי מול מרכז העיר (בתקופה הביזנטית) הוצאו מערמות המפולת אבני מפולת רבות, עד שנחשף חלקו התחתון של קטע מן הכותל המערבי של הבית, הבנוי בנייה הירודיאנית מקורית.

בתקופה מאוחרת יותר (ימי הביניים?) החלו יהודים שעלו לרגל לירושלים "סגל" קדושה לחלק זה של בנייה מונומנטאלית קדומה במקום לאתר המקדש החרב. ייחוס הבנייה המונומנטאלית להר הבית נעשתה על בסיס אינטואיטיבי. מעניינת העובדה שרק לבנייה המונומנטאלית יוחסה קדושה זו (אף שראינו לעיל, כי הר הבית ההירודיאני איננו זהה עם הר הבית ההלכתי, שרק לו ייחסה ההלכה קדושה).

היא לא יוחסה לקטעים דרומיים יותר של הכותל, הבנויים אבנים קטנות (הממוקמות מעל לבנייה המונומנטאלית של ימיים חשף ב' מזר עמוק יותר). מכאן שזיקה לימי הבית השני וקדושה יוחסו, מימי הביניים ואילך, רק לבנייה הירודיאנית מונומנטאלית.

קרוב לוודאי שזו "קדושה" שנוצרה באופן ספונטאני, כמנהג. אין להניח שיש על כך פסיקה רבנית מוקדמת.

בעת החדשה יוחסה מעין קדושה לחלקי הר הבית ההירודיאניים שנחשפו ביוזמת משרד הדתות (לעיל סעיפים 6ד' ו-6ה') ואיזור התפילה הוארך צפונה. איזור התפילה לא הוארך דרומה אל חלקי הבנייה ההירודיאנית של הר הבית שחשף ב' מזר (סעיף 6א') משום שהמעלה לשער המוגרבים יצר הפרדה, וגם משום התנגדות מטעם החופרים כאשר נעשו נסיונות "התרחבות" בשנות השבעים (זכור לי מקרה אחד ביום ט' באב מסויים אחד).

8. שער המוגרבים

שער קטן הקרוע בכותל המערבי של הר הבית. השער ממוקם במפלס גבוה כשהוא קרוע בתוך נדבכי בנייה מאוחרים לתקופת הבית השני. משמש כניסה ויציאה להר הבית בעיקר לתיירים. העלייה אליו באמצעות המעלה לשער המוגרבים.

9. המעלה לשער המוגרבים

שביל להולכי רגל העולה מבניין הכניסה לאיזור התפילה של הכותל המערבי ועוד שער המוגרבים. שביל זה מונח למעשה על שרידי מבנים מן התקופה העותמנית (שחלקם הוסרו מיד לאחר שוך קרבות מלחמת ששת הימים); ואלה, כשלעצמם, מונחים על-גבי מילויי עפר ניכרים, בעובי של מטרים אחדים, המונחים על-גבי שרידי מבנים מן התקופה המוסלמית הקדומה (המאות ה-7-8 לסה"נ).

נוצב מילויי העפר ויסודות המבנים הקדומים מהם מורכב המעלה לשער המוגרבים מפריד למעשה בין איזור התפילה של הכותל המערבי שבאחריות משרד הדתות לבית הגן הארכיאולוגי שמדרום לו.

10. גן ארכיאולוגי שליד כותל הר הבית

החפירות של פרופ' ב' מזר ז"ל חשפו שרידים עתיקים סמוך לחלק הדרומי של הכותל המערבי, וסמוך לאורכו של כל הכותל הדרומי. השרידים כוללים מבנים שונים מתקופת הבית הראשון; תקופת הבית השני; התקופה הביזנטית; התקופה המוסלמית הקדומה; ימי הביניים.

בכל השטח שנחשף הותקן לציבור גן ארכיאולוגי. גן זה הותקן מאז שב' מזר סיים את חפירותיו (1977). הגן הפך לאחד מאיזורי התיור והלימוד המתוירים ביותר בירושלים. האתר מנוהל מאז ע"י החברה לפיתוח מזרח ירושלים, והוא אתר תיירות שהכניסה אליו בתשלום. האתר סגור למבקרים בשבת.

שטח הגן מחולק באופן ברור לשני איזורים:

- א. חלק הגן המצוי לפניו מחומת העיר העתיקה (החומה העות'מנית). חלק זה כולל את האיזור הסמוך לחלק הדרומי של הכותל המערבי, והאיזור הסמוך לחלקו המערבי של הכותל הדרומי.
- ב. חלק הגן המצוי מחוץ לחומת העיר העתיקה. חלק זה מצוי בסמוך לחלק המזרחי של הכותל הדרומי.

11. הכותל הדרומי של הר הבית ההירודיאני

- אורכו כ-280 מ'. הוא מתחלק לקטעים הבאים (ממערב למזרח):
- א. החלק המערבי, המצוי בתוך תחום העיר העתיקה. בחלק זה נחשפה הבנייה ההירודיאנית רק בחלק המערבי, הסמוך לפינת הר הבית. באיזור זה מצויים שלוש תמוכות בטון גדולות שנבנו זמן קצר לאחר החפירות במקום של פרופ' ב' מזר. הצד המערבי ביותר של הבנייה ההירודיאנית יהיה נגיש בעתיד מן הגן הארכיאולוגי.
 - ב. חלק מרכזי המכוסה בבנייה מימי הביניים וע"י החומה העות'מנית. באיזור זה, המצוי לערך במרכז הכותל, מוסתרת הבנייה ההירודיאנית לחלוטין.
 - ג. החלק המשתרע מן החומה העותמנית ומזרחה עד מעט מעבר לשער חולדה המזרחי (השער המשולש). בקטע זה נותר מן הבנייה ההירודיאנית המקורית רק נדבך אחד באתרו. יתרת הבנייה של הכותל, המהווה גם הדופן הדרומית של מסגד אל-אקצא, היא מתקופות מאוחרות יותר. בקטע זה קבועים בכותל הדרומי של הר הבית שני שערים.

אלה הם שערי חולדה, שהיו שערים מרכזיים להר הבית בימי הבית השני. שני שערים סתומים כיום. בחזית השערים, כלומר מדרום לכותל הדרומי, היו בעבר גרמי מדרגות מונומנטליים ורחבות התכנסות. מאלה נחשפו חלקים ניכרים של גרם מדרגות שלפני שער חולדה המערבי. יתר המדרגות שוחזרו בהתאם לאחר חפירות ב' מזר. בסמוך מצוי ריכוז של מקוואות טהרה מתקופת הבית השני. שטח זה הוא החלק המתייר ביותר בחלק שמחוץ לחומה של הגן הארכיאולוגי. יש לציין כי איזור המדרגות, שהוא איזור שקט ומנותק מן ההמולה של איזור הכותל המערבי (איזור התפילה) נערכים מידי פעם טקסי בר מצווה. ע"פ התרשמות אישית, מדובר בטקסי בר-מצווה מטעם מי שנמנים על היהדות הרפורמית. לשם כך הם מביאים לשטח שולחנות מתקפלים וספר תורה. יש לציין גם כי מדי פעם ניתן למצוא על גרמי המדרגות קבוצת תיירים וצורים המקיימים מיסה בשירה ותפילה. מאחר שבמקום זה היו שערי כניסה להר הבית, נוצרה מסורת בקרב קבוצות נוצרים כי כאן המקום שבו הפך ישוע הנוצרי את שולחנותיהם של החלפנים היהודיים כמסופר בברית החדשה. ד. החלק המזרחי ביותר של הכותל הדרומי, משער חולדה המזרחי, לערך ועד לפינה הדרומית-מזרחית. כיום אין איזור זה נגיש לתיירים. באיזור זה מצויים שרידים של מספר מבנים מן התקופה הביזנטית הסוגרים את המעבר מזרחה. השטח תחום במזרחו על-ידי חומה עבה, מן התקופה הביזנטית הנסמכת לפינה הדרומית-מזרחית של הר הבית מדרום. חומה זו מפרידה בין האיזור הארכיאולוגי ובין כביש העופל. השטח נחפר ע"י ב' מזר. באיזור זה נחשף קטע מרשים ביותר של הכותל הדרומי של הר הבית, באורך של עשרות רבות של מטרים. ההחשפות לגובה של כותל הר הבית כאן היא גדולה ביותר, ולמעשה יותר מכל קטע אחר של כותלי הר הבית.

12. פיתוח הגן הארכיאולוגי שליד כותלי הר הבית בשנת 1994 הוחל בשינוי אופיו וחזותו של הגן הארכיאולוגי, במסגרת פרויקט "עמק המלך", שבו מתוכנן מחדש חלקה הדרומי של ירושלים, והוא כולל את כל איזור הגן הארכיאולוגי שלעיל (סעיף 10), עיר דוד, כביש עופל, ואיזורים נוספים הסמוכים בשוליים.

במסגרת הפיתוח נערכות ומתוכננות להערך העבודות הבאות:
א. חפירות ארכיאולוגיות נרחבות ממערב לחלקו הדרומי של הכותל המערבי (המסומן לעיל בסעיף 6א').

בשטח זה מתוכנן לחשוף ולהדגיש את השרידים מתקופת הבית השני, ובכלל זה:
1. לחשוף קטע ניכר מן הרחוב המרוצף לוחות אבן שהותקן למלוא אורכו של הכותל המערבי של הר הבית ההירודיאני. בתחום הגן הארכיאולוגי יחשף חלקו המערבי של הרחוב הזה בשלמותו, ואילו בחלק הסמוך לכותל המערבי יחשף הרחוב רק באותם קטעים שבהם הוא יפונה ממפולות אבני הכותל המונחות עליו (להלן, סעיף 3).

2. נחשף במלואו המבנה שתמך ב"קשת רובינסון" שתמכה באותה עת בגרם מדרגות מונומנטאלי שהוליך אל הר הבית.

3. להותיר על גבי הרחוב ההירודיאני חלק ממצבורי אבני הבנייה ההירודיאניות, שנמצאו נפולות על-גבי הרחוב. אבנים אלה היו בזמן חלק מן הנדבכים העליונים של הכותל המערבי של הר הבית ההירודיאני עד שפורקו והופלו אל הרחוב שמחוץ להר הבית, קרוב לוודאי על-ידי הלגיון הרומאי. אבנים אלה מיצגות בצורה המוחשית ביותר את חורבן הר הבית וירושלים בידי הרומאים (ג' תת"ל = 70 לספירה המקובלת).

ISRAEL
ANTIQUITIES
AUTHORITY

רשות
העתיקות

4. לאפשר גישה לאחדים ממקוואות הטהרה שנחצבו בסמוך, ואשר בימי הבית
טבלו בהם כל מי שביקש להיכנס להר הבית.

ב. עבודות שימור ושחזור שונות.

ג. התקנת המקום לצורכי תיור. בפעולות אלה נכללות, בין היתר: התקנת
דרכי גישה, מסלולים, גשרונים, מעקות, תצוגות, איזורי צל ומנוחה וגינון
בהיקף נרחב.

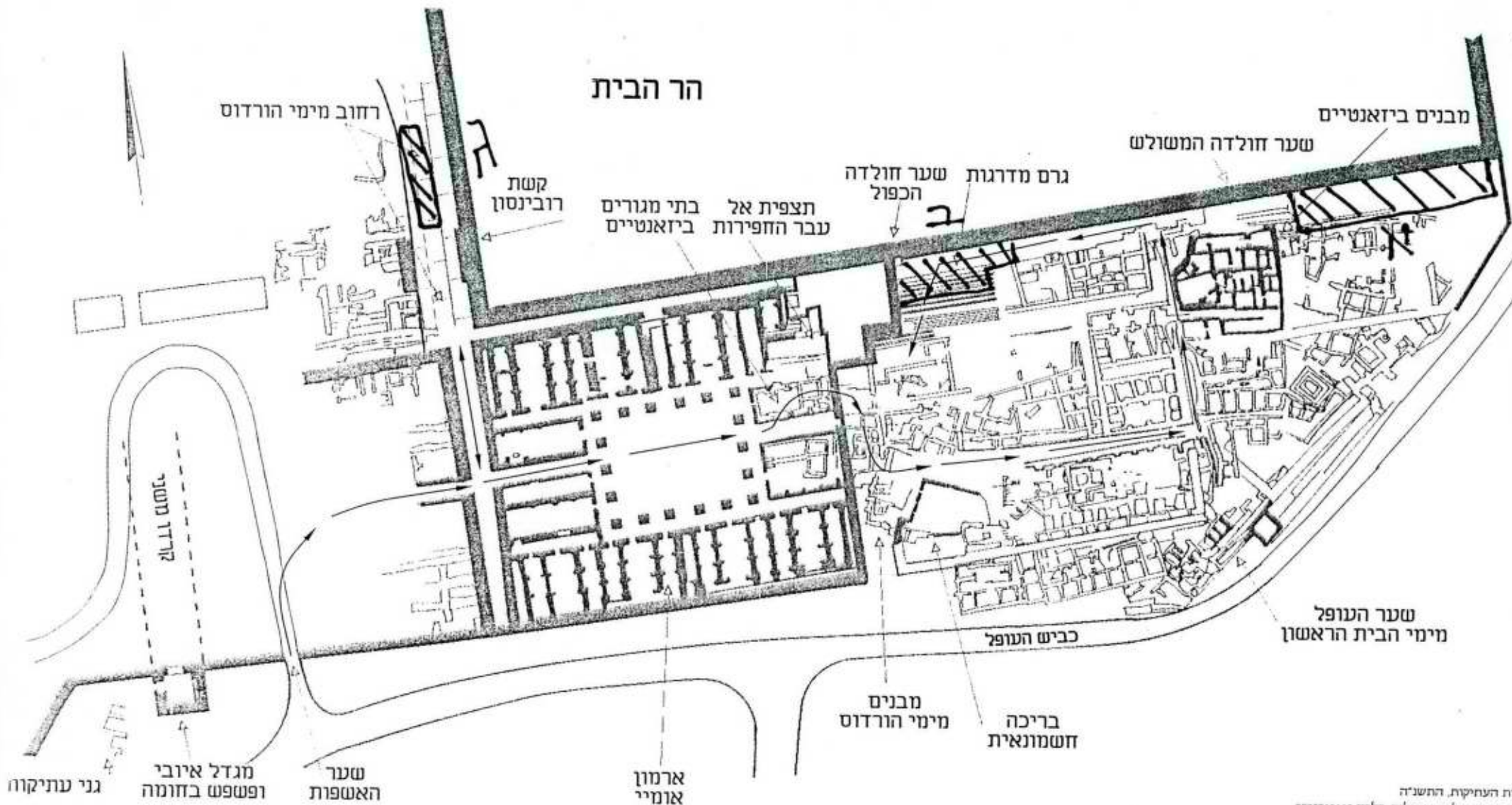
ד. התקנת מבואה חדשה לכל האיזור, ובכלל זה פריצת שער בחומת העיר
עתיקה (שער עתיק שהיה חסום ונפרץ מחדש), ובניין מנהרת כניסה לאתר,
שתפריד ככל הניתן את הולכי הרגל מתנועת כלי הרכב.

ה. עבודות תשתית שונות, ובכלל זה הרחבת כבישים וצמתים, ניקוז, תאורה
וכו'.

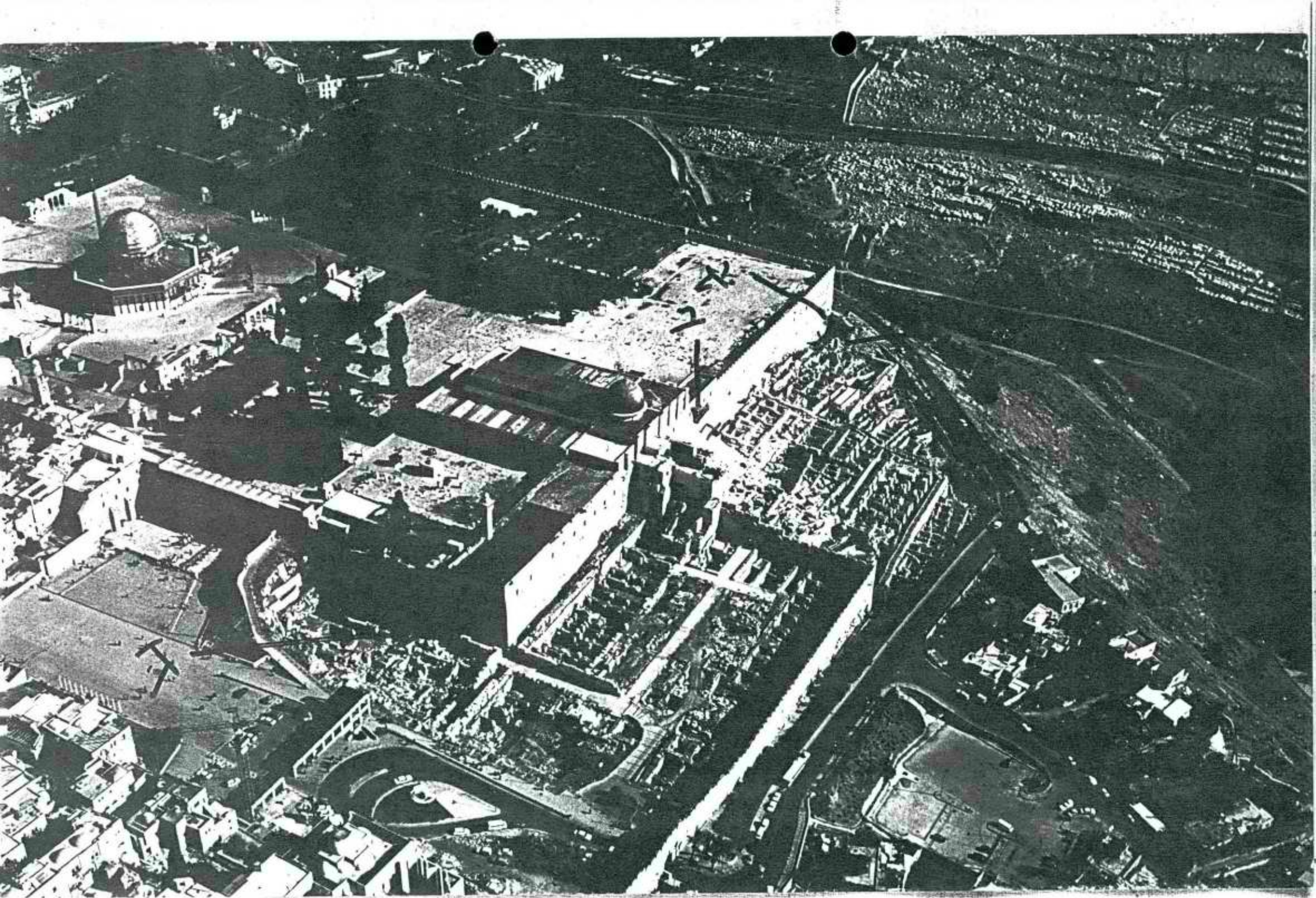
ד"ר רוני רייך

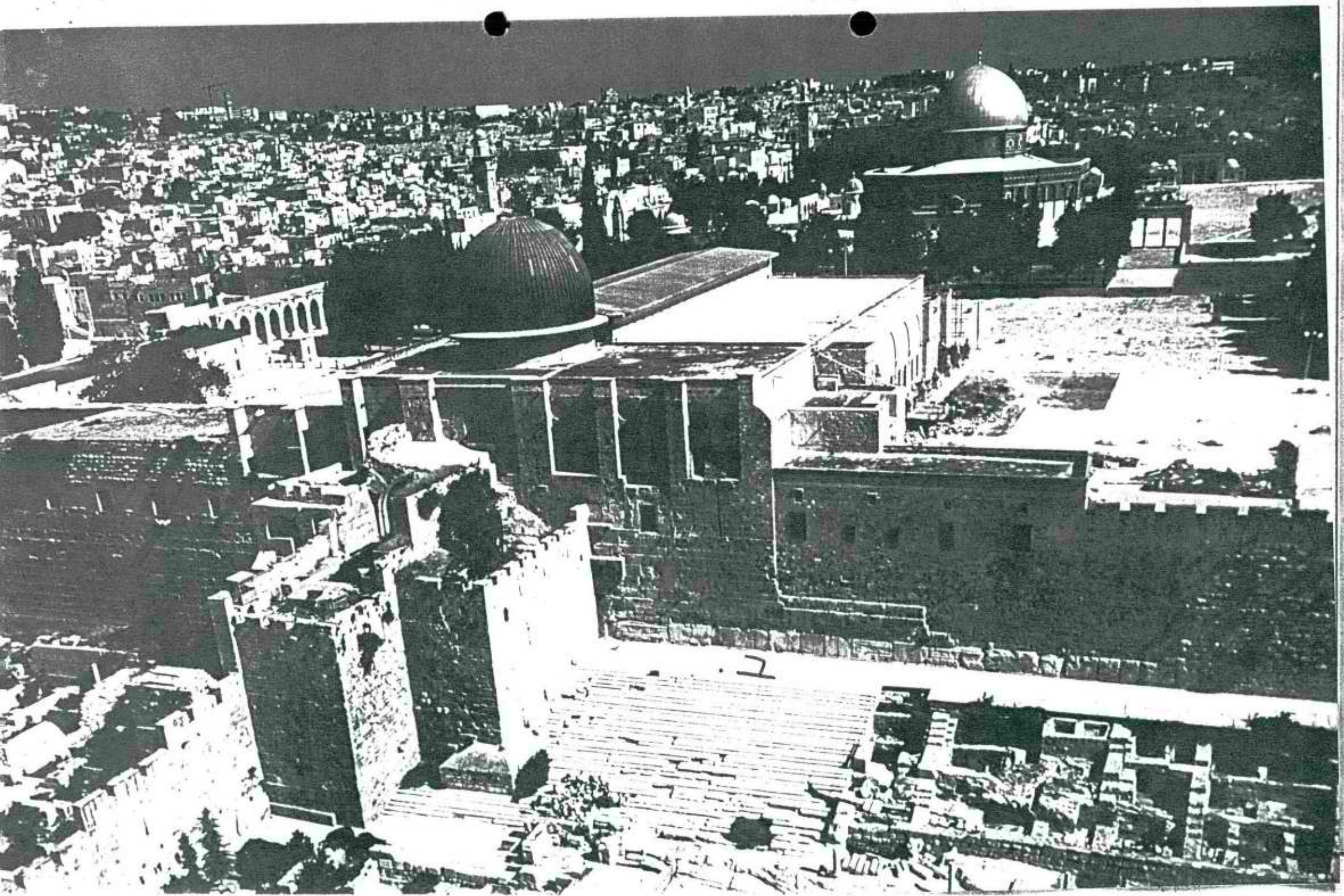
ארכיאולוג, רשות העתיקות
ממונה על החפירות שליד כותלי הר הבית
8.1.1996

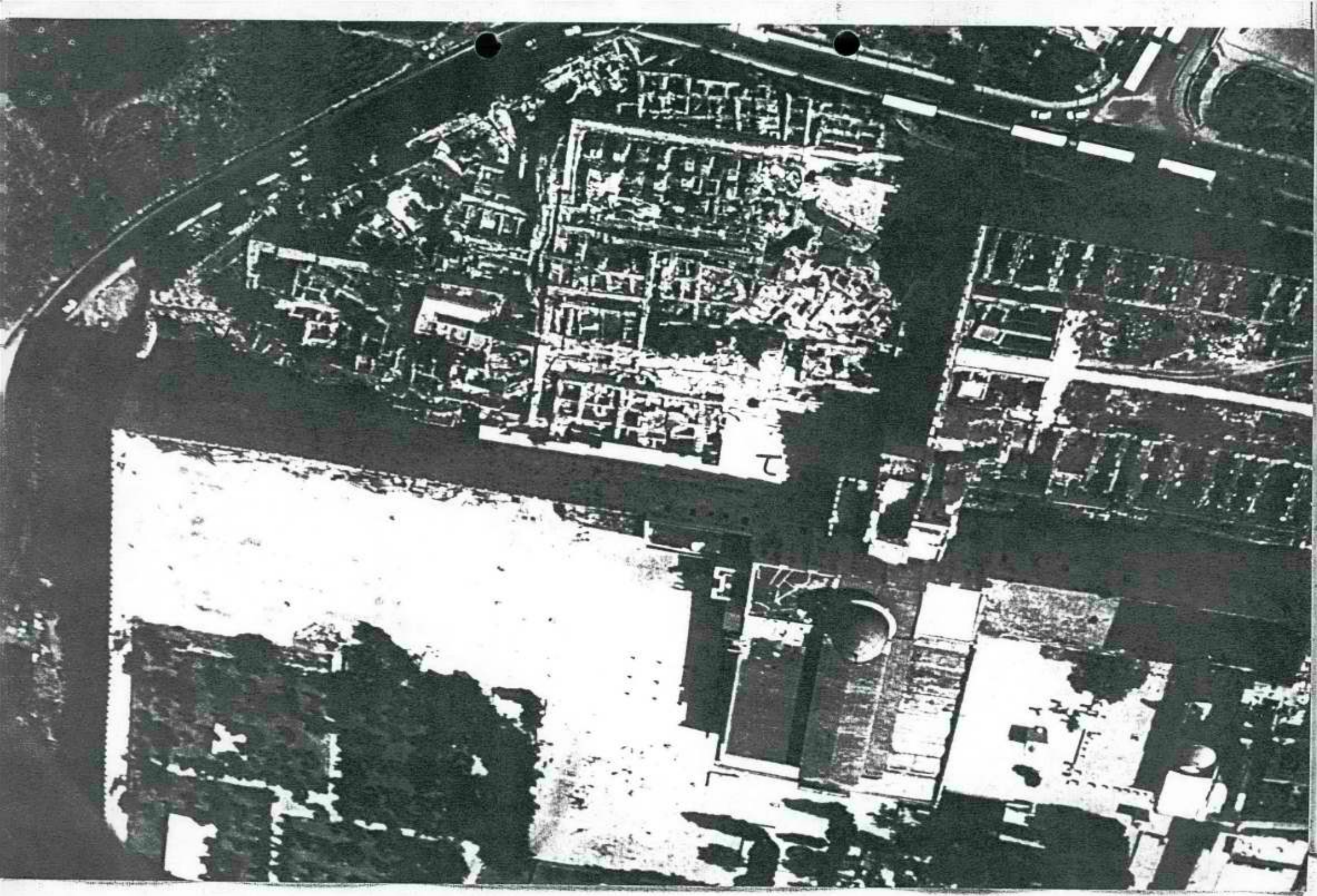
ספ"ב

זוהי העתיקה, התשנ"ה
 ה. הארכיאולוגי ירושלים. מלפון 512113 050

וין, משיקר וארנסטוף
WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF
LAW OFFICES
משרד עורכי דין

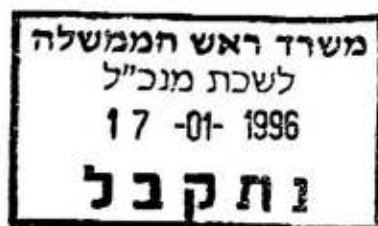
Brian D. Wine
Jonathan E. Misheiker
Barry D. Ernstoff
Daphna Rotem
Joshua Peleg

Prof. Frances Raday, of Counsel
Meir Silverstone, of Counsel

בריאן וין
יונתן משיקר
ברי ארנסטוף
דפנה רותם
יהושע פלג

פרופ' פרנסס רדאי
מאיר סילברסטון

7 בינואר 1996
36/1

לכבוד
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
י"ר ועדת המנכ"לים לענין מציאת פתרון
להסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי
משרד ראש הממשלה
הקריה
ירושלים

א.נ.

1. בתשובת המדינה בבשג"צ 5894/95 הציגה ראש מח' הבג"צים בפרקליטות המדינה החלטת הממשלה מיום 2.7.95 לפיה הוארך המועד להגשת המלצות ועדת המנכ"לים בששה חודשים נוספים.

מועד זה חלף לפני כשבוע ימים ולא קיבלנו כל מידע בענין אי הגשת המלצות הועדה וזה עד שפנינו מיוזמתנו ביום 7.1.96 ליועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה והתבשרנו כי בינתיים לא קרה דבר ואף לא הוארך המועד להגשת המלצות.

2. על סמך החלטת הממשלה מיום 2.7.95, הסכמנו לדחיית הדיון בעתירה העיקרית כאמור בהחלטתו של כבוד השופט מצא וזה כדי לאפשר לוועדת המנכ"לים להגיש את ההמלצות עד 2.1.96. לכן, אנו רואים באי הגשת המלצות במועד - פגיעה חמורה בזכויות העותרות.

3. חוסר המעש של הועדה מאלץ את העותרות לשקול פנייה מחודשת לבג"צ לצורך מימוש זכות הגישה והתפילה שלהן ברחבת הכותל.

בכבוד רב,

יונתן משיקר, ע"ד

פרופ' פרנסס רדאי, ע"ד

ימ/shotn

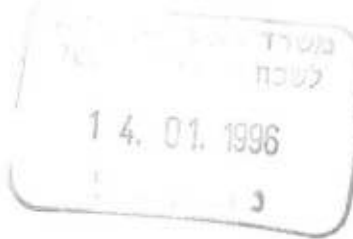
רח' משה חס 12, ירושלים 94185
פקס (972-2)259262 טל (972-2)251522

המרכז לפלורליזם יהודי

The Israel Religious Action Center

לשוויון ערך האדם, צדק חברתי וסובלנות דתית
For Human Equality, Social Justice, Religious Tolerance

ירושלים, ט"ו בטבת תשנ"ו
7 בינואר 1996
[0026-040]

לכבוד
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
בפקס: 664838

נכבדי,

הנדון: חופש הגישה לכותל וזכות התפילה לקהילות הליברליות בישראל ובעולם
סימוכין: מכתבי מיום 1.11.94 ו-5.7.95

1. במכתבי הראשון שבסמוכין, לפני למעלה משנה, העליתי בפני ועדת המנכ"לים לעניין הסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי את הנושא שבנדון.
2. ביום 1.5.95, לאחר מספר תזכורות, הוזמנו להופיע ולהשמיע טיעוננו בפני ועדת המשנה המשפטית. (בהזדמנות זו אבקש לשוב ולהפנות תשומת לבכם להערוותינו לפרוטוקול כפי שפורטו במכתבנו מיום 5.7.95).
3. אגב ההתדיינות המשפטית עם נשות הכותל הועדה עובדת הדחייה שבקשה הועדה לצורך הגשת מסקנותיה, ולמיטב הידוע לנו עבר עתה אף המועד הנוסף שהוקצב לוועדה להשלמת עבודתה.
4. נבקש לדעת מהן מסקנות והמלצות הועדה, לצורך המשך פעולתנו בנדון, ואנו מצפים כי תיידעונו בדחיפות כדי למנוע כל שיהוי מיותר נוסף.
5. אין לנו ספק כי הזמן הרב שעבר מאז החלה הועדה בעבודתה, ומאז פנינו אנו אל הועדה, איפשר לוועדה לקבל את מלוא הנתונים הרלבנטיים לצורך גיבוש מסקנותיה. כל עיכוב נוסף לא יהיה נועד כדי לאפשר קבלת מידע נוסף שלא היה בידי הועדה לקבלו עד עתה, ויש בו כדי לסכל מימוש המלצתו של בית המשפט העליון כמו גם פגיעה בזכויות מרשינו והצדדים האחרים הממתינים לשווא מזה זמן רב לסיום עבודת הועדה.
6. לאור זאת, ולמען הסדר הטוב, ברצוני להביא לידיעתך כי אם לא נזכה לקבל עתה תשובה מספקת מטעם הועדה, לא נראה מנוס מלהמשיך טפולנו בנושא בדרך של התדיינות משפטית.
7. נצטער אם נאלץ להגיע למסקנה זו, על אף תקוותנו ונסיונו לשוב המחלוקת בדרך של הדברות וברוח החלטת הבג"צ (בג"צ 257/89, 2410/90), אך לא נוכל להשלים עם כל שיהוי נוסף.

בכבוד רב,
הרב אורי רמב, עו"ד
ראש המרכז לפלורליזם

העתק: עו"ד אחז בן-ארי, היועץ המשפטי למשרד רה"מ

י' בטבת התשנ"ו
2 בינואר 1996
ש 10 - 062

לכבוד

סתם בן סלבי
(רשימת תפוצה)

הנדון: הוועדה לבחינת סידורי התפילה ברחבת הכותל

ביום ג' 2.1.96 ערכה הוועדה לסידורי התפילה בכותל סיור לבחינת החלופות המוצעות למקום תפילה אלטרנטיבי לקבוצת "נשות הכותל".

הוועדה בחנה במהלך סיורה שלושה אתרי תפילה אפשריים:

1. דרום הכותל המערבי - בתחומי הגן הארכיאולוגי.
2. מדרגות ושערי חולדה - בתחומי הגן הארכיאולוגי.
3. הפינה הדרום מזרחית של חומת העיר העתיקה.

סיכום המנכ"ל:

מנכ"ל רשות העתיקות יגיש לוועדה חו"ד לא יאוחר מ-10.1.96 באשר למקומות התפילה המוצעים תוך בחינת חשיבותם הדתית - היסטורית וההשלכות היישומיות בהכשרתם לתפילה.

חו"ד תוצג לקבוצת העותרים לקבלת תגובתם.

רשם: אורן יוניוב

משרד ראש הממשלה
ירושלים

לשכת המנהל הכללי

רשימת תפוצה:

צבי אלדרוטי, מנכ"ל משרד ראש הממשלה

אמיר דרורי, מנכ"ל רשות העתיקות

נילי ארד, משנה לפרקליטת המדינה, משרד המשפטים

אחז בן ארי, יועץ משפטי לראש הממשלה

רוני רייך, רשות העתיקות

גדעון אבני, רשות העתיקות

19/12/95

- בלמ"ס -

לשכת המנהל הכללי

טופס מעקב והנחיה לטיפול

מס' שוטף: 9667

תקבל ב-: 19/12/95

מאת : שולמית אלוני

אל : צבי אלדרוטי

מתאריך: 18/12/95

הנדון: פניית "נשות הכותל" - לחופש גישה וחופש תפילה ברחבת הכותל המערבי

הנחיות לטיפול ומעקב

הנחיה לטיפול:

להעביר ל- :

שלב הטיפול : בטיפול

למעקב ב- :

מילות מפתח

הערות

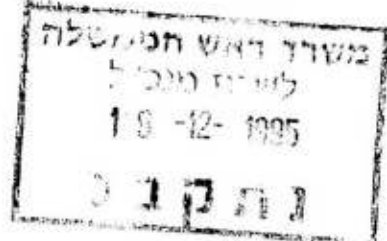
21/12
לוח, מדינה לא יחזיק
יש להחזיר את הטופס למרכז רישום הדואר
21/12/96
מ.

בגמר הטיפול יש להחזיר את הטופס למרכז רישום הדואר

שרת התקשורת ושרת המדע והאמנויות
وزارة الاتصالات - العلوم والفنون

ירושלים, כ"ה בכסלו תשנ"ו
18 בדצמבר 1995

לכבוד
מר צבי אלדרוטי
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
משרד ראש הממשלה
קפלן 2, הקריה
ירושלים

שלום רב,

1

הנדון: פניית "נשות הכותל" - לחופש גישה וחופש תפילה ברחבת הכותל המערבי

ביום 17.5.95 הוקמה עפ"י החלטת הממשלה מס' 3123 ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה לעניין מציאת פתרון להסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי.

הועדה היתה אמורה להגיש מסקנותיה תוך שישה חודשים.

מאז הוארכו מועדי הגשת ההצעות ובימים אלה תם המועד שניתן ב-28.6.95.

אבקש לדאוג שהועדה אכן תגיש המלצותיה בתום מועד זה.

בברכה,

שולמית אלוני

8

משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי

ירושלים, י"ח בכסלו התשנ"ו
11 בדצמבר 1995

תיק: 4

לכבוד
הגב' נירה עזריאל
משרד ויין, משיקר וארנסטוף
רח' משה הס 12
ירושלים 94185

ג.נ.

הנדון: חוות דעת בנוגע לוועדת מנכ"לים בעניין נשות הכותל
סמך: 36/נ מיום 30.11.95

בהמשך לפנייתכם שבסמך, נתבקשתי על ידי היועץ המשפטי להשיבכם כי לצערנו לא
נוכל להעביר את המסמך המדובר לעיונכם מאחר ומדובר בתכתובת פנימית של המשרד
אשר אין אנו נוהגים להביא לעיון הציבור.

בכבוד רב

שחר חכשפי
מתמחה

ויין, משיקר וארנסטוף
WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF
משרד עורכי דין LAW OFFICES

Brian D. Wine
Jonathan E. Misheiker
Barry D. Ernstoff
Daphna Rotem
Joshua Peleg

Meir Silverstone, of Counsel

בריאן ויין
יונתן משיקר
ברי ארנסטוף
דפנה רותם
יהושע פלג

מאיר סילברסטון

30 בנובמבר 1995
36/נ

לכבוד
שחר הכספי, מתמחה
לשכת היועץ המשפטי
משרד ראש הממשלה
קרית ראש הממשלה
ירושלים

שלום רב,

הנדון: ועדת מנכ"לים - נשות הכותל

מאשרים בתודה קבלת מכתבך מיום 22 בנובמבר 1995.

בקשתנו לקבלת חוות דעת של הגב' בן שאול (וייס) התבססה על כתבה בעתון הארץ אשר פורסמה ביום 3 בנובמבר 1995, שם נאמר כי הגב' בן שאול (וייס) הגישה חוות דעת באשר לעבודת הוועדה, אם כי לא צויין מתי הוגשה. הכתבה מציינת לנוחיותך.

נודה על קבלת העתק חוות הדעת.

אנא מסור את איחולינו לגב' בן שאול (וייס).

בכבוד רב,

ויין, משיקר וארנסטוף

ע"י: (ניכה צריזה)

נירה עזריאל, מתמחה

נירה/shahar

ועדת מנכ"לים מחפשת אתר נפרד לרפורמים ולקונסרוטיונים בכותל

אתר זה ישמש גבו את ארגון נשות הכותל. יועצת משפטית במשרד רה"מ: "לפי החלטת הממשלה, אין לוועדה מנדט להשאיר את הסטאטוס קוו"

מאת שחר אילן

בנוסח זהה כמעט.

חוות דעת של עוזרת היועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה, עו"ד שרה בן שאול (וייס), קובעת, שעל פי החלטת הממשלה "אין לוועדה מנדט לא להחליט או להחליט להשאיר את הסטאטוס קוו". היועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה עו"ד אחז בראר מסביר, שהנחת הע" בורה היא שצריך להמצא פתרון, כיוון שלגשות הכותל יש זכות תפילה. השאלה היא איך לגשר על האינטרסים השונים ואיך לפתור את הבעיה, כך שלא יופר הסדר הציבורי.

נשות הכותל, ארגון של נשים מכל זרמי היהדות, כולל הורס האורתודוקסי, דורשות לאפשר להן להתפלל במניין, בו נשים קוראות בתורה ומשמשות כחזניות. בעת עבודת הוועדה פנה אליה גם המרכז לפלורליזם יהודי של התנועה ליהדות מתקדמת וביקש לאתר פתרון לתפילה מעורבת באזור הכותל. אנשי המרכז סיפרו שקהילות רפורמיות מחו"ל המגיעות לכותל ומנסות לקיים תפילה מעורבת נתקלות בעימותים.

הרעיון, שאשון שכחנה הוועד היה לפתור את הבעיה על

ועדת המנכ"לים לעניין הסדר התפילה בכותל הגיעה למסקנה כי יש להקצות רחבה נפרדת באזור הכותל לרפורמים ולקונסרוטיונים ולארגון "נשות הכותל". הוועדה מחפשת עכשיו אתר כזה. בין המקומות שהוצעה דרום הכותל המערבי, שערי חור לרה בכותל הדרומי של הר הבית, והכותל הקטן במנהרות הכותל. הוועדה תגיש את מסקנותיה לממשלה בעוד כחודשיים.

הוועדה, בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה צבי אלדרוטי, הוקמה לפני שנה וארבעה חודשים בעקבות פסיקת בג"ץ בעניין עתירת "נשות הכותל". הוועדה היתה אמורה לסיים את עבודתה תוך חצי שנה, אך הממשלה האריכה תקופה זו פעמיים, כל פעם בחצי שנה. מו"ש שהיה אז נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמגר, הציע בהחלטתו לממשלה להקים ועדה שתבדוק את הנושא לעומק כדי להגיע לפתרון שיכיים את חופש הגישה לכותל ויצמצם את הפגיעה ברגשות המזוהים. בהחלטת הממשלה על הקמת הוועדה הוגדר כתב המינוי שלה

ירי הקצאת זמני תפילה לנשות הכותל בשעות ובימים בלתי עמוסים. לאחר זמן קצר הגיעו שם למסקנה שזה לא ילך ויגרם לאלימות. בדיווח שהעבירה הוועדה לממשלה לפני מספר חודשים נאמר: "הפתרון המתגבש על ידי הוועדה הוא הקצאת מקום ספציפי".

יועצת ראש הממשלה למעמד האשה נאוה ארז, המכהנת כוועד רה כמשקיפה, אומרת שאחד האתגרים החליפיים שנבדקו היה הכותל הקטן במנהרות הכותל. אתר זה התגלה כבעייתי כיוון שהגישה אליו היא דרך רחבת הכותל הקיימת.

אתר נוסף שנבדק לאחרונה הוא דרום הכותל המערבי, כלר מר האזור שבפינה הדרומית מערבית של הר הבית. אתר זה הוא חלק מהגן הארכיאולוגי של העופל. לכאורה זהו פתרון אידיאלי שכן מדובר בחלק נפרד של הכותל המערבי. הבעיה העיקרית היא שרשרת העתיקות והחבוביה לפיתוח מורח ירושלים מבצעות שם עבודות חשיפה ושיפוץ רחבות היקף.

(סוף ביומור 2א)

סטי"ל ירה בטעות שלוש רקטות לעבר חיפה; הקצין שהיה אחראי לירי הושעה

מאת איתן רבין וגבי זוהר

הושעה מתפקידו קצין חיל הים, שהיה אחראי למערכת הירי בספינת הטילים שממנה נורו אתמול שלוש רקטות לעבר העיר חיפה. אשה אחת לקחה כהלם כתוצאה מהירי. מעבר לכך לא היו נפגעים מונה קצין בודק לחקירת נסיבות האירוע. הוא אמר להגיש את מסקנותיו תוך כמה ימים. מתחקירים ראשוניים עולה, כי ירי הרקטות לעבר חיפה נבע מאם קיום נהלים והחזקה לקיה של ציור.

ראו עמוד 5א

הרקטות נורו, בעת תרגיל, מספינת טילים של חיל הים, שעגנו בנמל חיפה. הן נורו בשוגג. לעבר חיפה במקום לכיוון הים. מדובר ברקטות המיועדות להטעיית מכ"ם האויב. הן מפיצות סיבים לשימוש המכ"ם, אך אינן כוללות חומר נפץ.

בעקבות הירי השגוי הוחלט להפסיק מיד את פעילותה של ספינת הטילים, וכל אנשי הצוות הוזמנו לזקירה. המקרה אירע אתמול בשעה 10 בבוקר. שתי רקטות התפוצצו סמוך לשער מספר 10 בנמל חיפה, לא הרחק מבית החולים רמב"ם וריקסה נוספת התפוצצה מעל שכונת תחנת כרמל, הסמוכה לנמל ליד בית המגורים של משפחת עטיה. ג'ורג' עטיה, בת 61, לקתה בהלם וקיבלה טיפול במרפאה של קופת חולים.

ריקס עטיה סיפר אתמול: "עברתי בחדר שלי, כאשר שמעתי פי צור מכיוון הנמל. חשבתי שמפגיזים אותנו מלבנון ונבהלתי מאד בחוץ ראיתי את ג'ורג' עטיה, מרוקנת את הובל לאחר הפיגוע. הרקטה נחתה קרוב אליה. תוך כמה דקות הגיעו לאזור שלג חבלני משטרה וקצינים מחיל הים, ואמרו לנו לא לגעת בשום דבר והם הסבירו לנו שהיתה תקלה".

צוותים של עיריית חיפה הגיעו לשכונת תחנת כרמל, כדי להרגיע את התושבים. כעבור שעות שבו החיים בשכונה למסלולם. גוראש עיריית חיפה, עמרם מצנע, הגיע לשכונה זמן קצר לאחר החפוצות הרקטות. מצנע, ששוחח עם התושבים, הדגיש כי האירוע נבע מטעות חמורה בחיל הים.

מס. 11
מס. 12
מס. 13
מס. 14
מס. 15
מס. 16
מס. 17
מס. 18
מס. 19
מס. 20
מס. 21
מס. 22
מס. 23
מס. 24
מס. 25
מס. 26
מס. 27
מס. 28
מס. 29
מס. 30
מס. 31
מס. 32
מס. 33
מס. 34
מס. 35
מס. 36
מס. 37
מס. 38
מס. 39
מס. 40
מס. 41
מס. 42
מס. 43
מס. 44
מס. 45
מס. 46
מס. 47
מס. 48
מס. 49
מס. 50
מס. 51
מס. 52
מס. 53
מס. 54
מס. 55
מס. 56
מס. 57
מס. 58
מס. 59
מס. 60
מס. 61
מס. 62
מס. 63
מס. 64
מס. 65
מס. 66
מס. 67
מס. 68
מס. 69
מס. 70
מס. 71
מס. 72
מס. 73
מס. 74
מס. 75
מס. 76
מס. 77
מס. 78
מס. 79
מס. 80
מס. 81
מס. 82
מס. 83
מס. 84
מס. 85
מס. 86
מס. 87
מס. 88
מס. 89
מס. 90
מס. 91
מס. 92
מס. 93
מס. 94
מס. 95
מס. 96
מס. 97
מס. 98
מס. 99
מס. 100

ועדת 11 פצוץ

ליהאריץ כי צמצום סדר הכוחות
הכוחות במידה ניכרת, דבר שר
ביא לידידה ברמת הביטחון. לדי
נצר ה

(סוף מעמוד 1A)

(סוף מעמוד 1A)

ליהאריץ כי שני המחבלים המ
תאבדים יצאו מדיר אי בלת
נעו בדרכי עפר, הגיעו לכביש
הראשי. לדבריו, המחבל הראשון
חלף מעל פני מחסום פלשתיני
ולא נבדק.
מקור בכיר במערכת הביטחון
אמר אמש כי הצלחת המחבלים
לחדור לנתיב הנסיעה של כלי
הרכב הישראליים היא "מחל
חמור של הרשות הפלשתינית".
לדבריו, יש בידי הרשות מידע
דב על פעילות הג'יהאד האיס
לאמי בתחומה. בימים האחרונים
העבירה מערכת הביטחון החר
עות לפלשתינאים על פיגועים
אפשריים שייצאו משטח. במע
רכת הביטחון הביעו מורת רוח
על כך שמכונות תופת הראש

רקע זה הביעו נציגי שני הגופים
התנגדות לשימוש באתר עד
לסיום העבודות, בעוד שלוש
שנים. עו"ר כדארי אומר שמב
חינוך הפתרון הזה עוד לא ירד
מהמקר.
אחר חרש שהוצע לאחרינה
הוא שער חוליה בכותל הדרומי
של הר הבית, הנמצאים אי הם
בגן העופל. בשערי חוליה נער
כה לפני מספר חודשים תפילה
מעורבת המונית של משתתפי
כינוס רבנים רפורמים. בשבוע
הבא תסייר הוועדה במקום.

הרבנים הראשיים העבירו לוח
עדה פסק, לפיו אין לשנות את
הסטוס קוו הקיים ויש להמשיך
להתפלל בכותל המערבי כפי
שהיה נהוג ומקובל עד היום.
על יקע פסק זה, לא בטוח שהם
ייאבקו בהקמת רחבה נפרדת לר
רמזו המתקשים. "צריכים למ
צוא פתרון שלא יגרם לבני
להוריד אותנו על הכרכים",
מסביר מקור ברבנות הראשית,
"לכן אני חושב שהרבנים
הראשיים יקבלו את הצעת הווע
דה".

שנת	עריש נציגיש	ירושלים	חל-אביב	חיפה	באר שבע
5.24	4.12				
5.26	4.30				
5.23	4.20				
5.26	4.28				

רשות התעופה

(סוף מעמוד 1A)

כה בחורש יוני. מאז עברו
כברת דרך ומילאנו את כל הדר
מלצות".

בתחילת השבוע הבא יגיע
לישראל צוות גוסף מטעם
הרשות האמריקאית, שבראשו
יעמוד הבוקר הבכיר אשר ביצע
את הביקורת בינו. לדברי שרון,
הצוות האמריקאי יגיע לצורך
הערכה מחודשת של מבנה ותפ
קוד מינהל התעופה הישראלי
בעקבות השינויים שחלו בו מאז
הביקורת הקודמת.

לדברי ראש מינהל התעופה
הישראלי, מנחם שרון, "מאז פר
סום הביקורת בינוי התבצעו שי
נויים רבים: גייסנו מפקחים
סכנים וטייסים מקצועיים שהר
סמכו לבחון את טייסי אל על,
רכשנו ציור יב ואנשי המינהל
הוצאו להשתלמויות וקורסים
מקיפים בישראל ובארצות
לדברי שרון, "הודעת FAA,
שהתפרסמה בארצות, חוחרת למ
עשה על ממצאי הביקורת שנע

2A הארץ 3.11.95

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ח בחשון התשנ"ה

2 בנובמבר 1994

מספר: 4

אל: המנכ"ל

הנדון: ישיבת ועדת המנכ"לים לעניין הסדרי התפילה בכותל

1. בעקבות המלצת בג"ץ, הוקמה ועדת המנכ"לים ע"י הממשלה, כדי להסדיר סכסוך בין "נשות הכותל" - קבוצת נשים הרוצות להתפלל בכותל בדרכן מדי ראש חודש (שאינה דווקא סותרת את ההלכה, לפי פסיקת בג"ץ), לבין המתפללים הקבועים בכותל - ורב הכותל בראשם, המתנגדים חריפות.
2. המנדט שניתן לוועדה:
"להציע פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום".
כלומר, אין לוועדה מנדט לא להחליט או להחליט להשאיר את הסטטוס קוו.
3. הוועדה פנתה לרבנים הראשיים, האחראים על רב הכותל, אשר קבעו:
"מורים אנו שאין לשנות את הסטטוס קוו הקיים ויש להמשיך ולהתפלל בכותל המערבי כפי שהיה נהוג ומקובל עד היום".
4. הערת אגב: לעתירת הנשים הצטרפו כמשיבים, לצד המדינה, גם ש"ס ודגל התורה.
5. בסיוור, יבקרו חברי הוועדה בכותל, על מבואותיו ומנהרותיו.
אני מציעה, שהוועדה תשים לב במיוחד ל"כותל הקטן" כיוון שיש חוגים ברבנות המציעים להסדיר את הפרשה כך, שיותר לנשים להתפלל שם.

ב כ ר ח

שרה בן שאול (ויס), עו"ד
עוזר ראשי היועץ המשפטי

8

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ט בחשוון התשנ"ו
22 בנובמבר 1995

תיק: 4

לכבוד

פרופ' פרנסס רדאי, עו"ד

יונתן משיקר, עו"ד

רח' משה הס 12

ירושלים 94185

א.ג.נ,

הנדון: ועדת מנכ"לים - נשות הכותל

סמך: נ/36 מיום 13.11.95

בהמשך לפנייתכם שבסמך אל עו"ד בן שאול (וייס), הריני להודיעכם כי הגב' בן
שאול (וייס) נמצאת מזה כחודשיים בחופשת לידה במז"ט.

האם תוכלו להיות ספציפיים יותר לגבי חוות הדעת בה מדובר על מנת שנוכל לאתרה
ולסייע לכם?

בכבוד רב

שחר הכספי
מתמחה

וין, משיקר וארנסטוף
WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF
משרד עורכי דין LAW OFFICES

Brian D. Wine
Jonathan E. Misheiker
Barry D. Ernstoff
Daphna Rotem
Joshua Peleg

Meir Silverstone, of Counsel

בריאן וין
יונתן משיקר
ברי ארנסטוף
דפנה רותם
יהושע פלג

מאיר סילברסטון

13 בנובמבר 1995
36/1

לכבוד
גב' שרה בן שאול וייס, עו"ד
משרד ראש הממשלה
קרית הממשלה
ירושלים

ח.נ.,

הנדון: ועדת מנכ"לים - נשות הכותל

קראנו בעיתון הארץ כי הגשת חו"ד בכתב לוועדה.

האם נוכל לקבל העתק ממנה?

ב ב ר כ ה,

יונתן משיקר עו"ד

פרופ' פרנסס רדאי, עו"ד

ימ/SARA

וין, מישיקר וארנסטוף WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF
משרד עורכי דין LAW OFFICES

רח' משה הס 12 Moshe Hess Street 12
ירושלים 94185 94 185 Jerusalem, Israel

1 שח

באהבה
WITH LOVE

המכתב הע

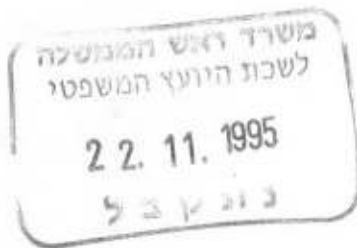
לכבוד

גב' שרה בן שאול וייס, עו"ד
משרד ראש הממשלה
קרית הממשלה
ירושלים

19/11/95
31483

לכבוד
אחז בן-ארי
יועץ משפטי
לשכת ראש הממשלה

לאחז שלום,

הנדון: הסדרת התפילה בכותל

1. קבלתי מכתבך בנדון מיום 12 בנובמבר 95.
2. נקודת המוצא שלי מוצקה:
 - א. אתר תיירות ומקום תפילה אינם יכולים להתקיים בכפיפה אחת.
 - ב. אתר תיירות זה יופעל, יגבו בו דמי כניסה ויהיו בו מבקרים. האפשר לגבות כניסה מהבאים להתפלל? האפשר לשלוח מתפלל בתשלום במקום בו יש תנועת מבקרים?
 - ג. במקום נערכת חפירה ארכיאולוגית ובהמשך פעולות שימור, שיחזור ופיתוח, הן ימשיכו זמן רב.
 - ד. הפעולה באתר נעשית מתרומות פרטיות. לתורם הובטח שהמקום יהיה גן עתיקות. האם מישהו יחזיר 1.5 מליון דולר שנתקבלו כתרומה לפיתוח במקום זה?
3. לסוף עמדתנו בענין זה ברורה.

בברכה
בן-ארי
אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

העתיקים:
נילי ארד, המשנה לפרקליטות המדינה.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, י"ט בחשוון התשנ"ו
12 בנובמבר 1995

תיק: 4

אל: אמיר דרורי, מנהל רשות העתיקות

הנדון: הסדרת התפילה בכותל
מכתב 31143 מיום 1 נוב' 95

1. מנכ"ל משרד ראה"מ העביר לעיוני את מכתבך שבסימוכין.
2. דומני כי נקודת המוצא שלך מבוססת על טעות: מעולם לא הייתה כוונה **להקצות** את הגן הארכיאולוגי למטרות תפילה. הרעיון היה ולמיטב הבנתי - הינו, לאפשר במקום תפילה למי שאינם נמנים על הזרם האורתודוכסי. תפילה כזו אינה אמורה לשלול מן המקום את יעודו כאתר תיירות.
3. אודה לך אם תחווה את דעתך על אפשרות מימושו של הרעיון לפי המיתווה המפורט לעיל.

ב ב ר כ ה

אחז בן - ארי
היועץ המשפטי

העתק: מנכ"ל משרד ראה"מ
נילי ארד, המשנה לפרקליטת המדינה

06/11/95

- בלמ"ס -

לשכת המנחל הכללי

טופס מעקב והנחיה לטיפול

מס' שוטף: 9009

נתקבל ב-: 06/11/95

מאת : אמיר דרורי

אל : צבי אלדרוטי

מתאריך: 01/11/95

הנדון : וועדת מנכ"לים להסדרי התפילה ברחבת הכותל עמדת רשות העתיקות

הנחיות לטיפול ומעקב

הנחיה לטיפול:

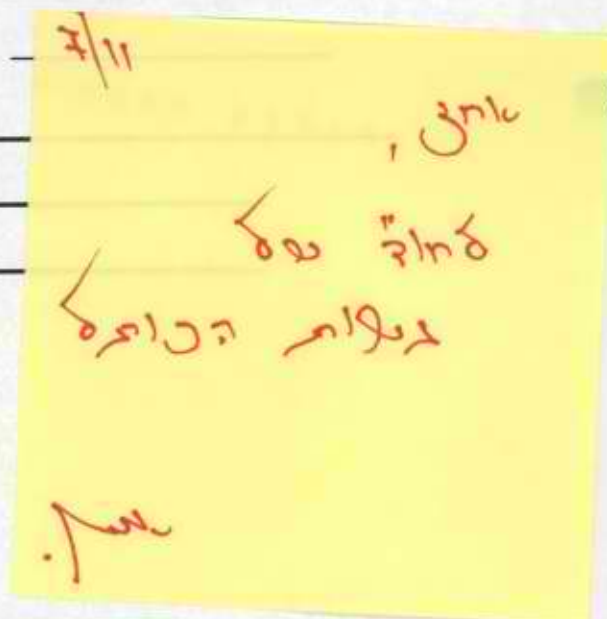
להעביר ל- :

שלב הטיפול : בטיפול

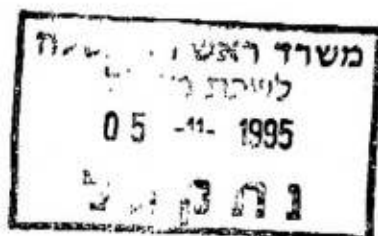
למעקב ב- :

מילות מפתח

הערות

בגמר הטיפול יש להחזיר את הטופס למרכז רישום הדואר

01/11/95
31143

לכבוד
מר צבי אלדורטי
מנכ"ל משרד ראש הממשלה
יו"ר הועדה להסדרת התפילה בכותל

, .נ.א

הנדון: וועדת מנכ"ל לים להסדרי התפילה ברחבת הכותל
עמדת רשות העתיקות

אבקש להביא בפני ועדת המנכ"ל לים העוסקת בגיבוש הסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי את עמדת רשות העתיקות בנוגע להצעה להקצאת מקום תפילה בשטחי החפירות הארכיאולוגיות שממערב ומדרום להר הבית (להלן: חפירות הכותל), כמפורט כלהלן:

1. השטח הנדון, המסומן בתשריט המצ"ב, הנו אתר עתיקות מוכרז כהגדרתו על פי חוק העתיקות תשל"ח - 1978. אתר זה הוכרז כחוק בי"פ מס' 1391 מיום 31.8.1967 (העיר העתיקה וסביבתה) - מצ"ב נוסח ההכרזה.
2. בשטח הנדון נערכות חפירות ארכיאולוגיות לסרוגין מזה מאה ושלשים שנה, והוא כיום אתר עתיקות החשוב והמרכזי שבתחומי ירושלים, בין השנים 1968 - 1977 חפרה במקום משלחת מטעם האוניברסיטה העברית, החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה, ורשות העתיקות (אגף העתיקות דאז), בראשות פרופ' בנימין מזר ז"ל. בחפירות אלו התגלו שרידים מרשימים מימי הבית הראשון, הבית השני, התקופה הביזנטית, התקופה המוסלמית הקדומה, וימי הביניים.
3. תוך כדי החפירות באתר, כאשר התבררה חשיבותו ההסטורית, המדעית והלאומית, הוחלט לייעד את שטח חפירות הכותל לגן ארכיאולוגי הפתוח לציבור, שבו יוצגו הממצאים השונים. קביעה זו אף עוגנה בהחלטת ממשלה אשר קבעה סטטוס קוו, הנשמר מאז ועד היום, ועל פיו השטח שמדרום לשער המוגרבים, הוא שטח המיועד לאתר תיירותי ולגן ארכיאולוגי.
4. בשנת 1994 נכלל שטח זה בתוך תחומי פרויקט "עמק המלך", המהווה תכנית כוללת לפיתוח תיירותי של האזור שמדרום לעיר העתיקה, תוך ייעוד שטח חפירות הכותל לאזור שבו יוצגו השרידים המרכזיים הקשורים לעברה של ירושלים. תכנית האב של הפרוייקט אושרה על ידי שר התיירות, שר השיכון, ראש עיריית ומנכ"ל לי המשרדים והרשויות השונות המטפלות בפיתוח האתר.

רשות העתיקות

5. בהתאם לתכנית הפיתוח התיירותי מתנהלות מזה כשנה בשטח זה עבודות חפירה, שימור ופיתוח תיירותי בקצב מואץ, כאשר על פי התכנון הקיים עתידים חלקים מן הגן הארכיאולוגי להפתח לביקורי הקהל הרחב כבר בשנת 1996.
6. בתכנית הפיתוח הנ"ל, אשר אושרה על ידי כל הרשויות הנוגעות בדבר, הושקעו כספים רבים, הן מתקציבי ממשלה, והן מתרומות פרטיות אשר גוייסו על ידי רשות העתיקות, ומחייבות הקדשת חלקים מן השטח לתורמים ספציפיים.
7. על פי תכנית הפיתוח התיירותי, מיועד האזור שלאורך הכותל המערבי, משער המוגרבים ועד לפינה הדרומית המערבית של הר הבית, להיות אתר אחת מנקודות המוקד המרכזיות של הפארק המתוכנן. בשטח זה יוצגו לציבור השרידים המרשימים ביותר מימי הבית השני שנחשפו בירושלים, הכוללים את הרחוב המפואר העובר בצמוד לכותל, ואת מערכת המדרגות המונומנטלית העולה להר הבית באזור "קשת רובינזון", בשטח זה מתוכנן מסלול תיירותי מפורט וכן אמצעי המחשה שונים אשר יראו למבקרים באתר היבטים שונים של חיי העיר וצורות הבנייה בירושלים בימי הבית השני. מימון העבודות בשטח זה מתבסס בחלקו הגדול על תרומות פרטיות שגוייסו על ידי רשות העתיקות בחו"ל.
8. עמדת רשות העתיקות היא כי לא ניתן להקצות שטח זה, בשלמותו או בחלקו, לשום מטרה אחרת פרט למטרה שלה הוא מיועד כיום: אתר תיירות פתוח לציבור הרחב, מעין מוזיאון פתוח שבו עתידים לבקר עשרות ומאות אלפי מבקרים בשנה, במסלולים מוגדרים ומשולטים.
9. עמדה זו מתבססת הן על ההיבט המשפטי הטהור והן על ההיבט הציבורי:
 - א. מן המבחינה המשפטית מהווה שטח זה אתר עתיקות מוכרז, אשר על פי המתחייב מסעיף 29ב' לחוק העתיקות התשל"ח 1978 מוסמך מנהל רשות העתיקות לאסור על ביצוע פעולות כגון פעולות נשוא מכתב זה. רשות העתיקות בדעה כי יש לאסור ביצוע פעילות זו.
 - ב. אולם לדעתנו במקרה דנן השיקול הציבורי גובר אף על השיקול המשפטי הטהור. מאחר והשטח הנ"ל הוא היחיד בתחומי העיר העתיקה של ירושלים בו ניתן להציג בצורה מרשימה את העדויות המוחשיות ביותר לתפארה של העיר בימי הבית השני, ומאחר והשטח הנדון הוגדר כאתר תיירותי הפתוח לציבור הרחב, ולאור העובדה שבשנה האחרונה מתבצעות בו פעולות בקנה מידה רחב ביותר במטרה להופכו לאתר תיירות מן המעלה המעלה הראשונה, אין אנו רואים כל אפשרות לשנות את ייעודו של השטח, כולו או מקצתו, ולהקצותו לצרכי תפילה או פולחן דתי. אין ספק כי השימוש בשטח למקום פולחן יכשיל גם את האפשרות לקדם את המחקר הארכיאולוגי בשטח זה, וימנע כל אפשרות למחקר עתידי.

בברכה,

אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

העתקים: לשכת שר החינוך
גב' נילי ארד, מנהלת מח' בנצנים - משרד המשפטים
עו"ד יורם ברסלע

רשומות

ילקוט הפרסומים

31 באוגוסט 1951

1390

כ"ה באב תשכ"א

עמוד

2138

הודעה שלישית בדבר תיקון רשימת מצבות ואתרים היסטוריים *

ירושלים-העיר העתיקה
והמזרח
Jerusalem, Old City
and East

135-120 סט-1712

העיר העתיקה על המזרח, שערות ומגילות וכל תשרידיהם
והמבנים שכל השטח שבחוף המזרחי. סמון למטה: סדרת
ירידיה, קבר הנג, קבר שבטון הצדיק, קברי המלכים, וארי
אלדד, שרידי המזבח הנבני (המזבח העליון), סמון
למטה: ברכת סרי, המבנה ומערת סרי מרים, רחל קרון
ובספר מלוא נשר, מבני קברים, מערות קברים וקברים פנימי
בית ראשון וסני, כרז חומות פנימיות, תא הפילה, נן שוחיה,
קברי מנביאים, שדרות למטה: הקוסל, השילוח והצלח השילוח,
שתי ברכות, עין רוגל (בד ארז), מקדש, וכולות שאת מקדש
הם בצפון דרך הר המיתוס; בסדר: דרך הר המיתוס עד לקצה
הדרומי שבסמון לכנסית אברוסטר, קו המפתח ששם בכיוון דרום
לנקודת הציון 120, קו המפתח ששם בכיוון דרום-מערב
לדרך יריחו בנקודת הציון 120, קו המפתח ששם בכיוון
דרום לנקודת הציון 120, מקום שה נוסל נחל אצל אל נחל
קרון: בדרום-מערב נחל אצל ששם ועד דנקודת הציון 120;
בדרום-מערב: קו המפתח ששם בכיוון אסוף-מערב למיתר המבנות
עשהאל ועין רוגל; במערב: מגדל הדרומי והמזרחי של ששם,
העתיקות של ניש בן המסל, המבול המזרחי והמערבי של ששם
העתיקות של הר סיני, המגדל המזרחי - סמון לקצה המערבי
של המזבח המזרחי - של ששם העתיקות של המבנות
שאלים - יסין ששם - והמבנה, והמבול המערבי של ששם
העתיקות המערבי הוא: המבול המערבי של המבנות -
מקדש המזרחי ועד המקדש המזרחי של המבנות, המבול המזרחי
במערב, קו המפתח מזה יריחו צפון עד למפתח המבנות יסין
וכדור, רחוב יסין ששם ועד למפתח המבנות של ששם העתיקות
קו של המבנות העליון, המבול המזרחי של ששם העתיקות
של המבנות העליון עד לקצה המערבי, רחוב סני, בירגי
והמבנות המערבי עד לדרך הר המיתוס.

ע' במפה ירושלים-העיר העתיקה והמזרח.

קברים מצויים, בורות, נחות.

ע' במפה ירושלים-העיר העתיקה והמזרח.

בנין מקדש בעל שתי קומות (אלדד) בשר, מורחית מתכפר
קבר מצוב עם אומנת המזבח אחוזת בקיר.

מערות, בורות, קברים, נחות מצובות.

מגדל צורם, חומות המבנות, שבר רצפת פסיפס, קברים מצויים
והמבנות.

בנין חרם עם חצר ושרידי אידים מקדשים, בורות.

בורות, מערות, קברים.

שרידי בניינים, חומה בגובה מבני נוזל, חומות המבנות, המבנות
בסלע וקבר, רצפת פסיפס.

121-120 172

סלואן 1100

120 172

בסן מלחמה 1100

120 172

עין רוגל ביר ארז
En Rouel Bir Ariz

(U) בספק 1100

120 172

בית עמלמה 1100

127 105

ה' אלדד-סאח 1100

127 105

קצר עולם 1100

127 105

ה' מבלית 1100

124 107

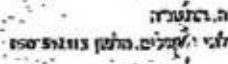
ה' בית מרנא 1100

125 107

ה' אלדד-סאח 1100

1. יום 1891, המבנה עם 1100.
2. יום 1161, המבנה עם 1100.
3. יום 1891, המבנה עם 1100.

והמבנות המבנות 1100, בית המבנות 1100, 1100.

כ"ט בתשרי התשנ"ו
23 באוקטובר 1995
ש 9 - 040

לכבוד

שמר (סג')
(רשימת תפוצה)

סיכום ישיבת ועדת המנכ"ל לים לעניין הסדרי תפילה בכותל המערבי 2/10/95
(נוכחים: רשימת תפוצה)

בתאריך 2/10/95 התכנסה ועדת המנכ"ל לים לעניין הסדרי תפילה בכותל המערבי, בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה.

לאחר שמיעת התייחסויות המשתתפים, סיכם מנכ"ל משרד ראש הממשלה כדלקמן:

- א. פגישה זו נערכה במסגרת עבודתה השוטפת של הועדה ועיתויה הוקדם לנוכח בג"ץ 3358/95. העתירה תלמד ותילקח בחשבון בהמשך עבודת הועדה.
- ב. במסגרת למידת הבעיה ערכו חברי הועדה סיורים באתרים שונים היכולים להוות פתרון פוטנציאלי וכן נערכו פגישות עם הרבנים הראשיים.
- ג. הוועדה רשמה לפנייה את התנגדות רשות העתיקות להכשרת אתר הגן הארכיאולוגי כמקום תפילה. האתר מצוי בשלבי חפירה ראשוניים והעבודות בו צפויות להסתיים בעוד כשלוש שנים.
- ד. הוועדה תמשיך ותבחן אתרים חילופיים שונים, כגון ו"הכותל הקטן", שערי חולדה וכד'. המגמה היא לגבש פתרון קבע לטווח הארוך.

רשם: אורן יוניוב

העתק: מנכ"ל משרד ראש הממשלה

רשימת תפוצה:

יעקב לפידות - מנכ"ל משרד המשטרה.
משה ריגל - סמנכ"ל משרד התיירות.
אליהו סויסה - משרד הפנים.
רפאל דיין - עוזר הרב הראשי לישראל.
חנה קלר - משרד המשטרה.
הלל קולין - יועץ משפטי משרד הדתות.
נאוה ארד - יועצת ראש הממשלה למעמד האישה.
שחר כספי - מתמחה - לשכת היועץ המשפטי משרד ראש הממשלה.
עודד וינר - מנכ"ל המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים.
שלום זינגר - יועץ משפטי משרד הפנים.
רפאל פראנק - עוזר הרב הראשי לישראל.
ד"ר מגן יצחק - קצין מטה ארכיאולוגיה.
יואל מרינוב - החברה לפיתוח מזרח ירושלים.
ירדן ותיקאי - עוזר יועצת תקשורת לראש הממשלה.
נילי ארד - פרקליטות המדינה.
ענת שפי - משטרת ישראל.
ניצב אריה עמית - ממ"ז ירושלים.

מדינת ישראל

תאריך 22.10.95

20/7 : 7N

מצאת: לשכת המנהל הכללי

הסדרי הרכיבה במוסדות השכלה

ש"ב עמנו סיכומי אתר, אבא ע"י
 ס"מ יעקב'ה ש' הוצ'ה
 עמנו עמנו ע"ה, עמנו
 והממלא הנוכח'ה ה"ח"ה
 עמנו ק"ו עמנו ע"ה
 ה"י עמנו הוצ'ה עמנו
 ע"ה עמנו עמנו ע"ה
 עמנו עמנו ע"ה

משרד ראש הממשלה
לשכת היועץ המשפטי
1. 11. 1995
נ. ז. כ. ב. ז.

30/10

סוף

הנהגה
הנהגה

Per.

כ"ט בתשרי התשנ"ו
23 באוקטובר 1995
ש 9 - 040

לכבוד

(רשימת תפוצה)

סיכום ישיבת ועדת המנכ"ל לים לעניין חסדרי תפילה בכותל המערבי 2/10/95
(נוכחים: (רשימת תפוצה)

בתאריך 2/10/95 התכנסה ועדת המנכ"ל לים לעניין חסדרי תפילה בכותל המערבי, בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה.

לאחר שמיעת התייחסויות המשתתפים, סיכם מנכ"ל משרד ראש הממשלה כדלקמן:

- א. פגישה זו נערכה במסגרת עבודתה השוטפת של הועדה ועיתויה הוקדם לנוכח בג"ץ 3358/95. העתירה תלמד ותילקח בחשבון בהמשך עבודת הועדה.
- ב. במסגרת למידת הבעיה ערכו חברי הועדה סיורים באתרים שונים היכולים להוות פתרון פוטנציאלי וכן נערכו פגישות עם הרבנים הראשיים.
- ג. הועדה רשמה לפנייה את התנגדות רשות העתיקות להכשרת אתר הגן הארכיאולוגי כמקום תפילה. האתר מצוי בשלבי הפירה ראשוניים והעבודות בו צפויות להסתיים בעוד כשלוש שנים.
- ד. הועדה תמשיך ותבחן אתרים חילופיים שונים, כגון ו"הכותל הקטן". שערי חולדה וכד'. המגמה היא לגבש פתרון קבע לטווח הארוך.

רשם: אורן יוניוב

העתק: מנכ"ל משרד ראש הממשלה

רשימת תפוצה:

יעקב לפידות - מנכ"ל משרד המשטרה.
משה ריגל - סמנכ"ל משרד התיירות.
אליהו סויסה - משרד הפנים.
רפאל דיין - עוזר הרב הראשי לישראל.
חנה קלר - משרד המשטרה.
חלל קולין - יועץ משפטי משרד חדתות.
נאוה ארד - יועצת ראש הממשלה למעמד האישה.
שחר כספי - מתמחה - לשכת היועץ המשפטי משרד ראש הממשלה.
עודד וינר - מנכ"ל המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים.
שלום זינגר - יועץ משפטי משרד הפנים.
רפאל פראנק - עוזר הרב הראשי לישראל.
ד"ר מגן יצחק - קצין מטה ארכיאולוגיה.
יואל מרינוב - החברה לפיתוח מזרח ירושלים.
ירדן ותיקאי - עוזר יועצת תקשורת לראש הממשלה.
נילי ארד - פרקליטות המדינה.
ענת שפי - משטרת ישראל.
ניצב אריה עמית - ממ"ז ירושלים.

ענין

חורבן מלכות ישראל
בזמן שלום המלכות

שחר

אקל
ולא

לאתי הישיבה אצל אהרן, קניית

אפלי ישיבה עם מעט ועם

המתמנים, והם נדבשו

לרובן תומר

בנסת ישיב מילאה מילחמה

דק אקלם זה אפל לא

יבא מזה כלום כי מעט

לא היכן תומר וזה הפך

וואלד ילד דגיל מאשי פאחל

2.10.95

- 1 -

ועצת מנהלים בענין הסדרי הפעולה בבית.

נשיא הבית:

יש לה בענין

הפעולה מחוץ לעבודתו (אין להכיל אותה).

* מקום תפילה לפני כל הדעות.

[מנהל הבית לפיכך מצא יום: כך בעוד שנים יאמרו העדויות לפיכך חזן האוכלוסיה]

נ"ל. א"כ

2.10.95 דיון בד"מ נכנס להשיב בהצד:

1. מה נעשה עד כה ומה יעשה הלאה.

2. לנשיא אג-חוק תפילה בשמחת תורה לקבוצה קטנה של חניכים. (א.א. 16)

נ"ל. א"כ

3. חוקי של מועד שבת - אולפנית (יום קידוש) בלוח תפילה (קדושה וכו').

4. לנשיא אג-חוק כמה עבודות חזן האוכלוסיה כדי להבטיח דרך טעמים וקיום. נ"ל. ח"כ

א"כ:

חוקי המערכת

שמחת תורה - 1. ל"א יתבאר כי תיווצר מהומה גדולה. יהיו מעצבים בבית. בא וימנע

שנים להפילה היו מחומות קשות.

2. יש לשמור על הסדרים-קו. יוצר מחומות קשות.

3. בין כה לזו תוצאה להפילה כי תהיה שם השתוללות.

מנהל הבית:

ל"א תכנסת להכנה להפילה בשיטתך. ללא יעשו "עלמין קבוצתי". ב"ל: שיהיה סליחות

וספיק תורה. כיום - הפילות לא עדי מערכת המערכת אלא הבית (א"כ בית כבוד).

ל"א א"כ - יש להעביר להכשר לכן פתרון חלופי חזן האוכלוסיה:

3

נ"ל. א"כ - חוקי מצד נציג המבנה לפיכך מצד יום שבתהר

ל"א הקדוש להכשר פתרון חלופי חזן האוכלוסיה בעתיד הקרוב.

נציג הכניס כחלשים - הן בזכות חופש הפאנל

ול"א חופש פאנל. (הוצעה חלופית - מתחם "הבית הקטן")

המשלש כיום הפילות איננה "עלית כהנים". קושי - מסוכן

נ"ל אכד - לו' יהי מקום למצא פתיון. מולי יסלקים מכן שכ"א.
כבר נפתח'ם מקומות לקבורה חלוצית.

סיכום
[סוף נוסף היה ה-23.5.95].
הנוסף והמחמס.

נדרשות לדיון בבג"ד -
1. חוות דעת על טכאומים.
לענין שמחת תורה - הארץ הארבע' - המעטרה.

נאווה אכד - (על אכד)
האם נעשתה כניה למשרד התיירות להכשיר שם מקומות תפילה
ולו הדפיות.
נדרשת חוץ לפורט - אבי הסן הארכיאולוג.
(הסן הארכיאולוג)

סיכום מלחמה
הפגילה המאה בזרז א לבואר.

משרד ראש הממשלה
ירושלים

לשכת המנהל הכללי

ד' בתשרי התשנ"ו
28 בספטמבר 1995
ש 9 - 008

רשימת תפוצה

הנדון: זימון לדיון ועדת המנכ"ל להסדרי התפילה ברחבת הכותל 2/10/95
החלטת ממשלה 3123 מיום 17/5/95

הנני מתכבד להזמין לשיבת ועדת המנכ"ל שיתכנס ביום ב' 2/10/95 בשעה 15:15
במשרד ראש הממשלה בירושלים.

נושאים לדיון:

- א. סקירת פעולות ועדת המנכ"ל.
- ב. הקצאת אתר תפילה לעותרים.
- ג. בג"צ 3358/95 ענת הופמן ואח' נגד המדינה.
- מצ"ב סקירת פעולות הועדה.
- נא השתתפותכם.

ב ב ר כ ה,

אורן יוניוב
עוזר המנכ"ל

העתק: מנכ"ל משרד ראש הממשלה

רשימת תפוצה

עמרם קלעג'י - מנכ"ל משרד הפנים
יעקב לפידות - מנכ"ל משרד המשטרה
אלי גונן - מנכ"ל משרד התיירות
ד"ר גרשון מצגר - מנכ"ל משרד הדתות
אחז בן-ארי - יועץ משפטי משרד ראש הממשלה
נאוה ארד - יועצת ראש הממשלה למעמד האשה
שלום זינגר - יועץ משפטי משרד הפנים
חנה קלר - יועצת משפטית משרד המשטרה
הלל קולין - יועץ משפטי משרד הדתות
יוסי סיטבון - יועץ משפטי משטרת ישראל
נילי ארד - מנהלת מח' בגצ"ים - פרקליטות המדינה
משה ריגל - סמנכ"ל תכנון ופיתוח ויועץ כלכלי לשר התיירות
יואל מרינוב - מנכ"ל החברה לפיתוח מזרח ירושלים
הרב רפאל דיין - הרבנות הראשית
הרב פרנק - הרבנות הראשית
יצחק מגן - קמ"ט ארכיאולוגיה איו"ש - רשות העתיקות

ד' בתמוז התשנ"ה
28 בספטמבר 1995
ש 8 - 034

הנדון: ועדת המנכ"לים להסדרי התפילה בכותל במערבי - חומר רקע
החלטת ממשלה 3123 מיום 17/5/95

א. בעקבות שני בג"צים שהוגשו בשנים 1987, 1990 ע"י שתי קבוצות נשים שחפצו להתפלל בכותל באורח ייחודי להן:

1. קב' "ראש החודש" (כיפות סרוגות)
2. "הועד הבינ"ל למען נשות הכותל" (רפורמיות)

ועל רקע המהומות שפרצו ברחבה עת אלו ניסו ליישם את השקפת עולמן החליט בג"צ כדלקמן:

1. לדחות את העתירה
2. להציע לממשלה "לשקול מינוייה של ועדה שתוסיף ותבדוק את הנושא לעומקו, כדי להגיע לפתרון שיקיים את חופש הגישה לכותל ויצמצם פגיעה ברגשות המתפללים".

ב. בהחלטה מס' 3123 של הממשלה מיום 17.5.94 הוחלט על מינוי ועדת מנכ"לים בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות המנכ"לים הבאים:

דתות, פנים, משטרה, היועץ המשפטי למשרד ראש הממשלה ויועצת למעמד האשה של רה"מ כמשקיפה בלבד.

מנדט הועדה - "להציע פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים" כלומר - אין לוועדה מנדט לא להחליט או להחליט להשאיר את הסטטוס קוו.

ג. פעולותיה של ועדת המנכ"לים:

הצגת הנושא לחברי הוועדה ותכנון דרכי הפעולה וסדרי עבודת הוועדה.	20.6.94
קבלת חו"ד הרבנים הראשיים.	2.10.94
החלטה על הקמת צוותי משנה:	3.11.94
א. צוות משפטי - בריכוז העוזרת הראשית ליועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה, הגב' שרה בן שאול-וייס.	
ב. צוות לשמיעת עמדת העותרות בנסיון לגבש פשרה - בריכוז יועצת ראש הממשלה למעמד האשה, הגב' נאווה ארד.	
פגישה עם נציגי הרבנים הראשיים.	3.11.94
ביצוע הסיור ברחבת הכותל.	3.11.94
החלטת ממשלה להאריך המועד להגשת המלצות הוועדה (מס' 4221) בשישה חדשים נוספים.	20.11.94
פגישה עם "נשות הכותל" לשמיעת עמדתן.	27.2.95
ישיבת ועדת המשנה המשפטית עם אנשי המרכז לפלורליזם יהודי של התנועה ליהדות מתקדמת	1.5.95
הצגת הנושא בפני מנכ"ל משרד ראש הממשלה הנכנס.	6.95
החלטת ממשלה מס' 5806 להאריך את מועד הגשת המלצות הוועדה בשישה חדשים נוספים.	2.7.95
הצגת חלופות לפתרון בפני הרב לאו.	14.8.95
סיור הכרות של מנכ"ל משרד ראש הממשלה בכותל לבחינת אתר הגן הארכיאולוגי מדרום לרחבה.	19.9.95

ד. ברצוף החלטות ממשלה 3123, 4221, 5806.

החלטה מס. 3123 של הממשלה מיום 17.05.94.

הסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי

"3123.

מ ח ל י ט י ס :

בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בבג"צ 257/89, הופמן ואח' נגד הממונה על הכותל המערבי ואח', בנושא היקף זכות הגישה על הכותל המערבי:

א. על מינוי ועדת מנכ"לים בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל המשרד לענייני דתות, מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד המשטרה והיועץ המשפטי למשרד ראש הממשלה.

יועצת ראש הממשלה למעמד האשה תצורף כמשקיפה לוועדה.

ב. הועדה תתבקש להציע פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום.

ג. הועדה תגיש יתצעותיה לממשלה בתוך ששה חדשים מחיום."

הצעת החלטה לממשלה בענין הסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי

מחליטים:

בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בבג"צ 257/89, הופמן ואח' נ. הממונה על הכותל המערבי ואח', בנושא היקף זכות הגישה על הכותל המערבי:

- א. על מינוי ועדת מנכ"לים בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל המשרד לענייני דתות, מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד המשטרה והיועץ המשפטי למשרד ראש הממשלה;
- ב. הועדה תתבקש להציע פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום;
- ג. הועדה תגיש הצעותיה לממשלה בתוך ששה חדשים מהיום.

דברי הסבר

1. קבוצת נשים מהארץ ומחו"ל ביקשה לקיים תפילות ברחבת הכותל המערבי כשהן עטופות בטליתות, קוראות בספר תורה ושרות באתר. נסיונותיהן לממש את רצונן גרמו למתח ולמהומות במקום ונדרשה התערבות המשטרה.
2. המבקשות עתרו לבג"ץ ועתירתן נדחתה ברוב דעות. יחד עם זאת, הנשיא שמגר הציע לממשלה "לשקול מינויה של ועדה שתוסיף ותבדוק את הנושא לעומקו כדי להגיע לפתרון שיקיים את חופש הגישה לכותל ויצמצם פגיעה ברגשות המתפללים".
3. לאחרונה הגישו העותרות בקשה לדיון נוסף בבג"ץ וביקשו את ביהמ"ש לדון, בין היתר, בסמכויות להסדיר את סדרי התפילה והפולחן ליד הכותל המערבי בכלל, וזכותן של העותרות להתפלל בכותל כרצונן בפרט.
4. בהתאם לפסיקת ביהמ"ש, כאמור, מוצע למנות את הועדה לנושא הנ"ל בהרכב המפורט בהצעת ההחלטה.

מוגש על ידי ראש הממשלה והשר לענייני דתות

החלטה מס. 4221 של הממשלה מיום 20.11.94.

הסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי - הארכת המועד להגשת המלצות

"4221.

מ ח ל י ט י ס , בהמשך להחלטת הממשלה, מס. 3123 מיום
ז' בסיון התשנ"ד (17.5.94), בה הוקמה ועדת מנכ"לים
לעניין מציאת פתרון להסדרי התפילה ברחבת הכותל
המערבי, להאריך את המועד להגשת הצעות הועדה בששה
חדשים נוספים, עד ליום 17.5.95.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

הצעת החלטה לממשלה בענין הסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי

מחליטים:

בהמשך להחלטת הממשלה, מס' 3123 מיום ז' בסיוון התשנ"ד (17.5.94), בה הוקמה ועדת מנכ"לים לעניין מציאת פתרון להסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי, להאריך את המועד להגשת הצעות הוועדה בששה חדשים נוספים.

דברי הסבר

בעקבות בג"ץ 257/89, החליטה הממשלה (בהחלטה מס' 3123) להקים ועדת מנכ"לים שתפקידה לבדוק את סדרי התפילה בכותל המערבי וברחבתו, ולהציע פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום. הנושא לשמו הוקמה הוועדה, הינו מורכב ביותר וראוי לתשומת הלב המירבית.

1. עד כה, קיבלה הוועדה את חוות-דעתם של הרבנים הראשיים לישראל, סיירה ברחבת הכותל המערבי, קיימה מספר ישיבות והקימה שתי ועדות משנה. האחת - בראשות היועץ המשפטי של משרד רה"מ, ומתפקידה לאסוף את כל החומר המשפטי הנוגע לעניין. השניה - בראשות יועצת רה"מ למעמד האשה, ומתפקידה לברר את עמדות הצדדים ואת הפשרות להן הם נכונים ומה הן אבני הנגף העיקריות.
2. כמו כן, התקבלו פניות נוספות מהציבור, המבקשות לכלול עניינים שונים במסגרת ההסדר אותו מתבקשת הוועדה להציע.
3. לאור מורכבותו של הנושא, והבעיות הכרוכות בו, ובהתחשב בנסיונות הנעשים כדי להגיע לפתרון-שיתקבל על דעת הצדדים המעורבים במידת האפשר, נדרש לוועדה זמן נוסף לפי הערכתנו, של כ- 6 חדשים, כאשר בעוד 3 חדשים תמסור הוועדה דיווח נוסף על מצב העניינים.

מכל הטעמים האלה, מתבקשת הממשלה להאריך את המועד להגשת הצעות הוועדה בששה חדשים נוספים.

מוגש ע"י ראש הממשלה

מזכיר הממשלה

ירושלים, ז' בתמוז התשנ"ה
5 ביולי 1995

ש מ ר

אל : ראש הממשלה
השר לענייני דתות

שלום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה מס. 5806 של הממשלה משיבתה ביום א', ד' בתמוז התשנ"ה (2.7.95):

5806" הסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטות הממשלה מס. 3123 מיום ז' בסיון התשנ"ד (17.5.94), ומס. 4221 מיום י"ז בכסלו התשנ"ה (20.11.94) להאריך את המועד להגשת המלצות ועדת המנכ"לים לענין מציאת פתרון להסדרי תפילה ברחבת הכותל המערבי בשעה חודשים נוספים."

גברת רב, ה,

שמואל הולנדר

העתק: המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מחליטים:

בהמשך להחלטות הממשלה מס' 3123 מיום ז' בסיון התשנ"ד (17.5.94) ומס' 4221 מיום י"ז בכסלו התשנ"ד (20.11.94), להאריך את המועד להגשת המלצות ועדת המנכ"לים לענין מציאת פתרון להסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי בששה חודשים נוספים.

דברי הסבר

ועדת המנכ"לים שהוקמה ע"י הממשלה (בהחלטה מס' 3123) בעקבות בג"צ 257/89, כדי לבדוק את הסדרי התפילה בכותל המערבי וברחבתו ולהציע פתרון שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים, במקום, השקיעה מאמץ בפגישות עם הצדדים המעוניינים, ובחיפוש אחר פתרונות מציאותיים.

חשוב להדגיש, כי במהלך עבודתה, פנתה אל ועדת המנכ"לים גם התנועה ליהדות מתקדמת, המבקשת אף היא להסדיר את זכות התפילה של חבריה. ההמלצות שתגיש הוועדה תצטרכנה להתחשב, מטבע הדברים, גם בצרכיה של תנועה זו.

הואיל והפתרון המתגבש ע"י הוועדה, קרי - הקצאת מקום ספציפי, מצריך תאום בין מספר משרדי ממשלה וגורמים נוספים, מתבקשת הממשלה להאריך את המועד להגשת הצעות הוועדה בששה חודשים נוספים.

יצוין, כי לפי החלטת הממשלה מס' 4221, אמורה היתה הוועדה להגיש את מסקנותיה - לאחר שקיבלה הארכה - עד ליום 17.5.95. מאחר שהמלצות אלה לא הוגשו עדיין, פנו נשות הכותל בעתירה נוספת לביהמ"ש (בג"ץ 3358/95) על-מנת שיכפה על הממשלה לאפשר להן לקיים תפילות בכותל המערבי.

מוגש על ידי ראש הממשלה.

מצורפות החלטות הממשלה הנזכרות.

ל' בסיון התשנ"ה
28.06.95

משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי

ירושלים, ט' באלול התשנ"ה
4 בספטמבר 1995

תיק: 13

אל: ע' מנכ"ל

הנדון: ועדת המנכ"לים לעניין הסדרי התפילה בכותל המערבי

נתבקשתי ע"י היועץ המשפטי של המשרד, חבר הוועדה, לדאוג לכינוס ועדת המנכ"לים הנ"ל כדי לדון בהתפתחויות עד כה, קרי - תוצאות עבודתה של תת - הוועדה המשפטית, בראשותו.

אודה על כינוס הוועדה, בהשתתפות:

מנכ"ל משרד רה"מ - יו"ר

מנכ"ל משרד הדתות - חבר

מנכ"ל משרד הפנים - חבר

מנכ"ל משרד המשטרה - חבר

יועמ"ש משרד רה"מ - חבר

יועצת רה"מ למעמד האשה - משקיפה

וכן - מנכ"ל משרד התיירות; מנהלת מחלקת הבג"צים מפרקליטות המדינה; יועמ"ש משרד המשטרה; יועמ"ש משרד הדתות; משה ריגל, סמנכ"ל תכנון ופיתוח ויועץ כלכלי לשר התיירות; יואל מרינוב, מנכ"ל החברה לפיתוח מזרח ירושלים.

כיוון שאני יוצאת לחופשת לידה, בעז"ה, לא אוכל להשתתף בישיבה.

ב ב ר כ ה

שרה בן שאול (ויס), עו"ד
עוזר ראשי ליועץ המשפטי

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות

STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

משרד ראש הממשלה
לשכת היועץ המשפטי

17. 08. 1995

20.8.95

י"ב אב תשנ"ה
8 באוגוסט 1995
ת.95-57130

19.8.95

לכבוד
מר אחז בן-ארי, עו"ד
היועץ המשפטי למשרד ראה"מ
משרד ראה"מ
הקריה
ירושלים 91919

הנדון: הסדרי תפילה בכותל
(הצעת מיום 28.6.95)

ההצעה הנ"ל הועברה לעיונו של מר יואל מרינוב, מנכ"ל החברה לפיתוח מזרח ירושלים, לצורך קבלת חוות דעת מן העושים בשטח.

כפי שעולה מתשובתו (מצ"ב), לא נראה שהבעיה יכולה להיפתר בדרך זו.

ב ב ר כ ה

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון פיתוח
ויועץ כלכלי לשר

שנה -
1974 - נולדה
המנכ"לית
החדשה של
המנהל הכלכלי

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

12 ביולי 1995

אל : מר משה ריגל, סמנכ"ל משרד התיירות

מאת : מנכ"ל החברה

משה שלום,

הנדון: הסדרי תפילה בכותל
מכתב יועה"מ משרד ראש הממשלה מיום
28.6.95 פקסד מיום 4.7.95

1. במהלך השנתיים הקרובות לפחות יהא האזור הנדון אתר עבודה ארכיאולוגי ופיתוח במפלסי שטח שונים ומשונים עם בעיות בטיחות.
2. גם לאחר מכן בתום הפיתוח יהא קשה עד בלתי אפשרי ליחד חלק ממנו לסדרי תפילה וזאת בשל העובדה כי לא יהא בו ולו משטח אחד, אשר יאפשר התקהלות לצורך האמור, אשר מפלסיו יהיו רבים ומגוונים, הגישות אליו צרות ודרכי ההליכה בו צרות ובחלקן מפותלות.
3. אשר, על כן אינני רואה לצערי האפשרות למצוא פתרון לסוגיה זו באתר דנן.

בברכה,

יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

העתק: מר א. גונן, מנכ"ל משרד התיירות
מר א. לורד, יו"ר הדירקטוריון, פמ"י
מר א. בן-ארי, יועה"מ - משרד ראש הממשלה
לשכת השר
S-R-הכותל 28

12 ביולי 1995

אל : מר משה ריגל, סמנכ"ל משרד התיירות

מאת: מנכ"ל החברה

משה שלום,

הנדון: הסדרי תפילה בכותל
מכתב יועה"מ משרד ראש הממשלה מיום
28.6.95 פקסד מיום 4.7.95

1. במהלך השנתיים הקרובות לפחות יהא האזור הנדון אתר עבודה ארכיאולוגי ופיתוח במפלסי שטח שונים ומשונים עם בעיות בטיחות.
2. גם לאחר מכן בתום הפיתוח יהא קשה עד בלתי אפשרי ליחד חלק ממנו לסדרי תפילה וזאת בשל העובדה כי לא יהא בו ולו משטח אחד, אשר יאפשר התקהלות לצורך האמור, אשר מפלסיו יהיו רבים ומגוונים, הגישות אליו צרות ודרכי ההליכה בו צרות ובחלקן מפותלות.
3. אשר, על כן אינני רואה לצערי האפשרות למצוא פתרון לסוגיה זו באתר דנן.

בברכה,

יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

העתק: מר א. גונן, מנכ"ל משרד התיירות
מר א. לורד, יו"ר הדירקטוריון, פמ"י
מר א. בן-ארי, יועה"מ - משרד ראש הממשלה
לשכת השר
28-ר-הכותל

מדינת ישראל

משרד המשפטים
פרקליטות המדינה

תאריך: י' בסיון התשנ"ה
7 ביוני 1995

מספרנו: בג"צ 3358/95

משרד ראש הממשלה
לשכת היועץ המשפטי

12.06.1995

הנדון: בג"צ 3358/95 ענת הופמן
בנושא נשות הכותל

אל: מר אחז בן ארי, היועץ המשפטי משרד ראש הממשלה

1. מצ"ב עתירה למתן צו על תנאי המכוונת נגד הועדה והמנכ"לים של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר.
2. לטענת העותרות יש להחליט במבוקשן של העותרות להתפלל בכותל המערבי בקבוצות תפילה של נשים, כשהן עטופות בטלית וקוראות בקול מהתורה.
3. בשלב זה דחה בית המשפט את העתירה לצו ביניים, הורה על העברתה להרכב של שלושה שופטים, ב"כ היועץ המשפטי לממשלה התבקש להגיש תגובתו בכתב ולהתייצב לדיון, אשר מועדו טרם נקבע.
4. בשלב זה אבקשכם להכין עבורנו סקירה בכתב על מהלכי הועדה ודיוניה עד כה, והערכתכם על משך הזמן הנדרש עד להגשת ההמלצות לממשלה לקראת דיון וקבלת החלטה בנושא מוקשה זה.
4. אמתין, איפוא, לתשובתך ואודיעך על התפתחויות ככל שיהיו.

בב"כ
מנהלת מחלקת הבגצ"ים
בפרקליטות המדינה

1. העתק: שר המשפטים
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. מזכיר הממשלה.

3. היועץ המשפטי משרד הדתות
4. היועץ המשפטי משרד הפנים
5. היועצת המשפטית משרד המשטרה

הינכם מתבקשים להביא דבר העתירה
לידיעת המשיבים, בהתאמה.

רכ/925

לכ

לשכת היועץ המשפטי
משרד ראש הממשלה
12.06.1995
12.06.1995

יועץ ראש הממשלה ומנהל הלשכה
Head of the Prime Minister's Bureau

September 6, 1995
י"א באלול התשנ"ה
15Q.3005

Mr. Shlomo Mograbi
Spring Hill Entertainment Ltd.
Tel Aviv

Dear Mr. Mograbi,

The Prime Minister, Mr. Yitzhak Rabin has asked me to inform you that he favorably views the production in Israel of the film, "Sand Blast" by Warner Bros. Corp.

After consulting with the Chief of Staff, the Prime Minister approved in principle that the Israel Defense Forces provide assistance and allocate equipment, as far as possible and subject to IDF capability, necessary for the production.

Understandably, the producers will be charged for the IDF's assistance, in accordance with an agreement to be entered in that respect.

Sincerely yours,

Eitan Haber

בבית המשפט העליון בירושלים
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

- בענין שבין: 1. גב' ענת הופמן, ת.ז. מס' 5216303 מרח' אבטליון 3 ירושלים 93555
2. גב' חיה בקרמן, ת.ז. מס' 015715774 ממעגלי יבנה 7/7 ירושלים 93582
3. הועד הבינלאומי למען נשות הכותל אינק תאגיד משפטי, ע"י גב' מרים בנסון מורשית חתימה, מרח' ווסט אלם 281 ניו-היבן קונטיקט 06515 ארצות הברית

כולם ע"י ב"כ עוה"ד פרנסס רדאי ו/או יונתן משיקר שמעום למסירת כתבי בית דין הוא אצל ויין, משיקר וארנסטוף ער"ד, מרח' משה הס 12, ירושלים 94165 טל' מס' 02-251522, פקס מס' 02-259262

העותרות

נ ג ד

1. מנכ"ל משרד ראש הממשלה משרד ראש הממשלה, הקריה, ירושלים
2. מנכ"ל משרד הדתות, רח' יפו 236, ירושלים 94383
3. מנכ"ל משרד הפנים רח' שלומציון המלכה 1, ירושלים 94146
4. מנכ"ל משרד המשטרה שיח ג'ארח, ת.ד. 18182, ירושלים 91181
5. היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה ער"ד, משרד ראש הממשלה, הקריה, ירושלים
6. יועצת ראש הממשלה למעמד האשה, משרד ראש הממשלה, הקריה, ירושלים
7. ממשלת ישראל, בנין הכנסת, ירושלים
- כולם על ידי פרקליטות המדינה מרח' צלאח א-דין 29, ירושלים מיקוד 95908

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה לבית המשפט הנכבד למתן צו על תנאי:

1. המורה למשיבים 1-5 לבוא ולתת טעם מדוע לא יגישו ללא כל דיחוי את ההצעות שהוטל עליהם להגישן לממשלת ישראל עד למועד 17.5.95, בהתאם להחלטת הממשלה מס' 3123 מיום 17.5.94, כפי שהוארך בהחלטת הממשלה מס' 4221 מיום 20.11.94; העתקי החלטות הממשלה מצ"ב ומהווים חלק בלתי נפרד מעתירה זו ומסומנים כנספח א' וכנספח ב';
2. המורה למשיבה 7 לבוא ולתת טעם מדוע לא תימנע מלהחליט על הארכה נוספת של המועד להגשת הצעות המשיבים 1-5 מעבר לאמור בנספח ב' הנ"ל;
3. המצהיר על זכותן של העותרות להתפלל בכותל המערבי בקבוצות תפילה של נשים, ביחד עם נשים יהודיות אחרות, כשהן עטופות בטלית וקוראות בקול מהתורה, (להלן - "קבוצות תפילה") כל זאת עד שיוגשו הצעות המשיבים 1-5 לממשלה ועד שהממשלה תחליט את אשר היא תחליט ביחס אליהן.
4. המורה למשיב 7 לנקוט בכל האמצעים הדרושים לאבטחת שלומן ובריאותן של העותרות בפרט ושל נשים יהודיות בכלל, בעת תפילה בקבוצות תפילה בכותל המערבי מפני פורעי חוק ומפרי סדר אלימים, לרבות דרישת סיוע משטרת.

בקשה למתן צו ביניים

כבוד בית המשפט מתבקש בזאת ליתן צו ביניים המורה למשיבה 7 להימנע מלהחליט על הארכת המועד להגשת הצעות המשיבים 1-5 מעבר לאמור בנספח ב' הנ"ל, ולהורות שצו זה יעמוד בתוקפו עד למתן צו אחר.

ואלה נימוקי העתירה:

א. העובדות

1. העותרות 1-2 הינן נשים יהודיות ישראליות, המבקשות להתפלל בקבוצות

1. 根據本會之宗旨，凡我會員，應各盡其力，以謀社會之福利，並應遵守本會之章程，不得有違。

2. 本會之經費，由會員捐助，或由社會各界捐助，或由本會自行籌募，其用途應以本會之宗旨為限。

3. 本會之辦事處，設在台北市中正區，其辦事時間，自上午九時至下午五時。

4. 本會之會員，應各盡其力，以謀社會之福利，並應遵守本會之章程，不得有違。

5. 本會之經費，由會員捐助，或由社會各界捐助，或由本會自行籌募，其用途應以本會之宗旨為限。

6. 本會之辦事處，設在台北市中正區，其辦事時間，自上午九時至下午五時。

7. 本會之會員，應各盡其力，以謀社會之福利，並應遵守本會之章程，不得有違。

8. 本會之經費，由會員捐助，或由社會各界捐助，或由本會自行籌募，其用途應以本會之宗旨為限。

9. 本會之辦事處，設在台北市中正區，其辦事時間，自上午九時至下午五時。

10. 本會之會員，應各盡其力，以謀社會之福利，並應遵守本會之章程，不得有違。

11. 本會之經費，由會員捐助，或由社會各界捐助，或由本會自行籌募，其用途應以本會之宗旨為限。

12. 本會之辦事處，設在台北市中正區，其辦事時間，自上午九時至下午五時。

תפילה בכותל המערבי והעותרת 3 הינה תאגיד שנרשם בארצות הברית המאגד נשים יהודיות בארצות שונות המבקשות להתפלל בקבוצות תפילה בכותל המערבי.

2. המשיבים 1 עד 5 הינם חברים בוועדת המנכ"לים (להלן - "הועדה") שהוקמה על פי החלטת הממשלה מס' 3132 הנ"ל (נספח א' לעתירה זו) והמשיבה 6 צורפה על פי ההחלטה האמורה המשקיפה לוועדה.

3. על פי החלטת הממשלה הנ"ל (נספח א'), התבקשה הועדה:

"להציע פתרון אפשרי שיקיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום".

4. לפי סעיף 4 להחלטת הממשלה הנ"ל, "הועדה תגיש הצעותיה לממשלה בתוך ששה חודשים מהיום" - קרי, עד יום 16.11.94 ועד בכלל.

5. כפי שנאמר ברישא של ההחלטה הנ"ל, ההחלטה היא "בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בבג"צ 257/88 הופמן ואח' נגד הממונה על הכותל המערבי ואחרים" בנושא היקף זכות הגישה של העותרות באותו ענין לכותל המערבי.

בג"צ 257/89

6. בעתירתן המתוקנת בבג"צ 257/89, עתרו העותרות שם למתן צו על תנאי להכרה ולמימוש זכותן להתפלל בקבוצות תפילה בכותל המערבי בשלום ובשלווה וללא הטרדה.

7. הדיון בעתירה הנ"ל ובעתירה נוספת, הדומה במהותה (בג"צ 2410/90), אוחד.

8. בפסק הדין של בג"צ בעתירות הנ"ל הכירו שופטי הרוב בזכות העותרות לחופש הגישה וחופש התפילה בכותל המערבי. עם זאת, הוחלט ברוב דעות לדחות את העתירות באותו שלב וזאת בכפוף להמלצה בפסק דינו של אב בית הדין, כבוד נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר כלהלן:

"... המכנה המשותף משמעו, לטעמי, הסתפקות בעיקרי ההסדרים המבטיחים

חופש גישה וחופש תפילה לכל אחד [הזגש במקור], ללא כפיית אורח התנהגות ייחודי על מי שאינו רוצה בכך וללא פגיעה ברגשות המאמינים. אין משמעו כפיית הגישה המחמירה ביותר... אינני משוכנע כי לא הופרז מצד המשיבים בהצגת הניגודים והפערים. כך, דרך משל, יצא הקצף על שירת העותרות למרות שמדובר על שירתם של דברי תפילה; וכי חל איסור על שירה ליד הכותל? הרי רוקדים ושרים שם לא אחת, ואין להעלות על הדעת שימנעו שירת עולי רגל, ישראלים או נוכרים, חיילים או חיילות, אזרחים או אזרחיות, הנעשות בצורה מכובדת...

לטעמי, יש להוסיף ולחפש אחר דרכים מעשיות, לפיהן כל אדם המבקש לפנות לבוראו בתפילה יהיה רשאי לעשות כן בסגנונו ובדרכו, ובלבד שלא יהא בכך כדי להוות פגיעה של ממש בתפילתם של אחרים. נקודת המוצא המשפטית היא אכן המצב הקיים. אך אין לסגור את הדלת בפני קיומה של זכותו בתום לב של כל מי שמבקש לשטוח תפילתו בדרכו, וכך עולה ברורות מן הקביעות שבחוקים הנ"ל...

כבר הערתי, כי יתכן שבית המשפט הזה אינו הגורם היעיל ביותר - ובוודאי לא הבלעדי - היכול לנסות בדרך של מגע עם הגורמים השונים למצוא דרכים מעשיות למימוש התכלית החקיקתית בשני החוקים הנ"ל, שהוא המשכו ומימושו של העיקרון ההצהרתי שבמגילת העצמאות... על כן דעתי היא, כי אין להכריע בסוגיה שבפנינו, בשלב הנוכחי, בדרך בה נחתך סכסוך משפטי מן השורה. הנני מציע לממשלה לשקול מינוייה של ועדה שתוסיף ותבדוק את הנושא לעומקו כדי להגיע לפתרון שיקיים את חופש הגישה לכותל ויצמצם פגיעה ברגשות המתפללים.

על כן הייתי דוהה בשלב הנוכחי את העתירות, וזאת בכפיפות להמלצתי הנ"ל. שערי בית המשפט פתוחים תמיד, אך כאמור, ראוי תחילה למצות דרכים פתוחות אחרות."

[ההדגשה של ב"כ העותרות].

בג"צ 257/89, 2410/90, ענת הופמן ואח' נ' הממונה על הכותל המערבי ואח' (טרם פורסם, בעמודים 120, 121 לתדפיס פסק הדין) (להלן - "פסק הדין").

דנג"צ 882/94

9. בדנג"צ 882/94 הוגשה בקשה להורות על קיום דיון נוסף בעתירה בבג"צ 2410/90. בקשה זו נדחתה על ידי המשנה לנשיא, כבוד השופט אהרון ברק, כאשר הדחייה התבססה באופן מפורש על העובדה שהממשלה החליטה למנות ועדת מנכ"לים שתמליץ על פתרון מעשי שיקיים את חופש הגישה לכותל עד ליום 23.11.94. החלטתו היתה כדלקמן:

"בפני בקשה להורות על קיומו של דיון נוסף בפסק-דינו של בית-המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק. לדעתי, דין המבקשת להדחות. ביסוד השקפתי מונחים דבריו של הנשיא שמגר בפסק-הדין נשוא הבקשה. בפסק דינו ציין

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the general situation and the second section deals with the progress of the work.

2. The second part of the report deals with the results of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the results of the work and the second section deals with the conclusions.

3. The third part of the report deals with the conclusions of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the conclusions and the second section deals with the recommendations.

4. The fourth part of the report deals with the recommendations of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the recommendations and the second section deals with the conclusions.

5. The fifth part of the report deals with the conclusions of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the conclusions and the second section deals with the recommendations.

6. The sixth part of the report deals with the recommendations of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the recommendations and the second section deals with the conclusions.

7. The seventh part of the report deals with the conclusions of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the conclusions and the second section deals with the recommendations.

8. The eighth part of the report deals with the recommendations of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the recommendations and the second section deals with the conclusions.

9. The ninth part of the report deals with the conclusions of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the conclusions and the second section deals with the recommendations.

10. The tenth part of the report deals with the recommendations of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the recommendations and the second section deals with the conclusions.

הנשיא כי בשלב זה, אין הוא מכריע בעתירה. תחת זאת, הוא הציע לממשלה לסקול מינוייה של ועדה שתוסיף ותבדוק את הנושא לעומקו, כדי להגיע לפתרון שיקיים את חופש הגישה לכותל ויצמצם פגיעה ברגשות המתפללים. בעקבות המלצה זו החליטה הממשלה (ביום 18.5.94) כדלקמן:

[כאן ציטט השופט הנכבד אהרון ברק במלואה את תוכן החלטת הממשלה כולל הוראותיה בענין מינוי ועדת המנכ"לים והגשת הצעותיה לממשלה בתוך 6 חודשים].

על יסוד השתלשלות דברים זו, נראה לי כי יש להמתין להמלצות הועדה (אשר אמורות להינתן בתוך ששה חודשים מיום הקמת הועדה). אם המלצות אלה לא ייראו למבקשים, הרשות בידיהם לחזור ולפנות לבית משפט זה (בשבתו כבית משפט גבוה לצדק). בפסק דינו ציין הנשיא, בעניין זה, כי "שערי בית המשפט פתוחים תמיד, אך, כאמור, ראוי תחילה למצות דרכים פתוחות אחרות".

(דנג"צ 882/94, סוזן אלטר ואח' נ' השר לענייני דתות ואה', ניתן ביום 12.6.94, טרם פורסם).

10. על אף האמור בהחלטת הממשלה מס' 3123 מיום 17.5.94 הנ"ל (נספח א'), לא הוגשו הצעות הועדה בתוך 6 החודשים שנקבעו בהחלטה, וביום 23.11.94 החליטה הממשלה בהחלטה מס' 4221 (נספח ב') להאריך את המועד להגשת הצעות הועדה בששה חודשים נוספים, עד ליום 17.5.95, כאמור, אולם גם מועד זה חלף מבלי שהוגשו ההצעות.

11. ביום 18.5.95 שיגרו באי כוח העותרות מכתב, הנושא אותו תאריך, למשיבים לעתירה זו ולאחרים. בסוף מכתב זה התריעו באי כוח העותרות כי "אם הצעותיה של הועדה לא יוגשו לממשלה עד יום 22.5.95, נאלץ להכין עתירה נוספת לבג"צ כדי לממש את זכות הגישה של מרשותינו לכותל המערבי כדי שתוכלנה להתפלל שם כדרכן".

העתק המכתב מצ"ב מסומן כנספח ג' ומהווה חלק בלתי-נפרד מעתירה זו.

12. בבירורים שנעשו בעל פה עם מזכירת הועדה, עוה"ד הגב' שרה בן שאול ויס, ב-18.5.95 וב-22.5.95, היא מסרה לבאי כוח העותרות שהועדה עוסקת בגיבוש ההצעות ושהיא מעריכה שהן יוגשו עד יום חמישי 25.5.95. מועד זה חלף מבלי שההצעות הוגשו, כפי שהתברר בפנייה טלפונית של בא כוח העותרות למשרדה של עוה"ד בן שאול ויס לקראת סוף אותו יום וכן בפנייה נוספת ביום הגשת עתירה זו.

13. העותרות חוששות מפני עיכוב נוסף בגיבוש ובהגשת הצעות הועדה לממשלה, וזאת לנוכח התפטרותו של יושב ראש ועדת המנכ"לים, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר

1. 1911

2. 1912

3. 1913

4. 1914

5. 1915

6. 1916

7. 1917

8. 1918

9. 1919

10. 1920

11. 1921

12. 1922

שמעון שבס, אשר ליטב אמונתו וידיעתו תיכנס לתוקפה כבר בסוף חודש מאי 1995.

הפן המשפטי

14. זכותן של העותרות לחופש הגישה לכותל כדי להתפלל כדרךן, טומנת בחובה זכויות אדם בסיסיות: חופש הדת והפולחן וכבוד האדם (אליבא ד'נשיא הנכבד שמגר, עמ' 119-120 לפסק הדין), חופש הביטוי (אליבא ד'שופט הנכבד לוינ, עמ' 123 לפסק הדין) וכן זכותן לשוויון.

השתהותה של ועדת המנכ"לים אשר אינה מציעה פתרון גורמת לפגיעה המורה בזכויות יסוד אלה של העותרות.

לענין חופש הדת והפולחן ולענין חופש הביטוי - הזכויות הוכרו בבג"צ 257/89, 2410/90 הנ"ל.

לענין זכות השוויון ראה:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו;

חוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951;

בג"צ 104/87, פ"ד מד (4), 749

בג"צ 153/87, פ"ד מב II 221 בעמ' 240;

בג"צ 953/87, 1/88, פ"ד מב (2), 309;

בג"צ 1000/92, לא פורסם;

בג"צ 453/94, 454/94, לא פורסם.

15. כפי שלמדים אנו מ"חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" (ראה סעיף 2, 4, 11 לחוק), הרי כאשר בזכויות אדם עסקינן מופקד השלטון על הבטחתן של זכויות אלה ולא די בכך שלא יפגע בהן. אי הגשת הצעות ועדת המנכ"לים במועד, משמעותה אינה רק השהייה והשעייה בלתי מוצדקת ובלתי סבירה, אלא, יתרה מזו, הפרה של חובתו העליונה של השלטון להבטיח לגברים ולנשים בתחום שליטתו את חריות וזכויות יסוד האדם. לכן, כשמדובר בהגנה על זכויות האדם, אי העשייה של המדינה מהווה פעולה שלא כדין ולא "רק" מחדל.

לענין זה נאמר בספרו של כב' השופט אהרון ברק "פרשנות משפטית" כי:

"מקובל על הכל, כי כנגד זכויות האדם הקבועות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו עומדות חובותיהן של רשויות השלטון. דבר זה קבוע (במפורש) בפסקת

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

הכיבוד. זכותו של הפרט לכבוד ולחירות היא חובתו של השלטון להגן עליהם ולא לפגוע בהם".

(אהרון ברק, "פרשנות משפטית", כרך ג', נבו הוצאה לאור - ירושלים תשנ"ד בעמ' 443).

16. אי הגשת הצעות ועדת המנכ"לים במועד ועמה השעיית התהליך של מציאת פתרון לפגיעה בזכויות היסוד של העותרות מהווה, על רקע החלטת בית משפט נכבד זה בבג"צ 257/89, 2410/90 התנהגות שלא כדין. בג"צ נתן את החלטתו בכפוף להמלצתו של כבוד השופט שמגר שעל הממשלה לפעול כדי להגיע לפתרון. בכך קבע בג"צ את דרך הפעולה של הממשלה באופן נורמטיבי ואי מילוי לאחר הפרוש הנורמטיבי של ההחלטה מהווה התנהגות שלא כדין.

ראה: בשג"צ 306/85 פ"ד ל"ט IV 485 בעמ' 488.

בג"צ 1635/90 פ"ד מ"ה I 749, בעמ' 798.

17. בצער יש לומר שהתנהגות המשיבים מהווה אף בזיון בית המשפט גם אם לא במובנו הטכני של המושג:

א. האחריות לבזיון ביהמ"ש נובעת מהשתלשלות העניינים בדנג"צ 882/94 הנ"ל. בהליך זה, התחייבה הממשלה להקים ועדת מנכ"לים שתגיש את הצעותיה עד ליום 17.11.94 והתחייבות זו נקלטה בצו שניתן על ידי כבוד השופט ברק כבסיס להחלטתו. לפיכך, ההתחייבות להקים את הועדה שתגיש הצעותיה במועד הפכה לחובה על פי צו אופרטיבי של בית המשפט. הפרת צו אופרטיבי של בית משפט מהווה בזיון בית משפט:

ראה: בשג"צ 306/85 פ"ד ל"ט IV 485 בעמ' 487.

ב. לחלופין, אף אם ביהמ"ש הנכבד לא משתכנע שההחלטה בדנג"צ הגיעה עד כדי הוראה אופרטיבית, האלמנט של מתן הוראה אופרטיבית מספיק כדי להפוך את אי המילוי אחר ההתחייבות של הממשלה לבזיון בית המשפט שלא במובן הטכני של המושג:

ראה בג"צ 3424/90 פ"ד מ"ה II 24 בעמ' 27.

18. אי ההגשה של הצעות הוועדה במועד מהווה הפרה בוטה של מצגה של הממשלה שהובאו בפני בג"צ בדנג"צ 882/94. יש בכך משום הפרת הבטחה שלטונית כלפי בג"צ וכלפי העותרות, הפרה שהיא חמורה שבעתיים משום שניתנה בפני בג"צ.

1. The first part of the report

describes the general situation

and the results of the survey

The second part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.
The third part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.
The fourth part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

The fifth part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

The sixth part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

The seventh part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

The eighth part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

The ninth part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

The tenth part of the report
describes the results of the survey
and the conclusions drawn from it.

ראה בג"צ 135/75, פ"ד ל' 673 בעמ' 676.

בג"צ 298/70 פ"ד כ"ה II, 3 בעמ' 9.

א. שטיין "הבטחת מינהלית" - משפטים י"ד תשמ"ה 255.

19. בהתנהגות המשיבים יש חוסר סבירות המצדיקה התערבות בג"צ. אפילו בעניינים שאינם קשורים להפרת זכויות יסוד האדם, עמד בית משפט נכבד זה על כך שדיחוי במתן החלטות על ידי הרשויות יכול לעיתים להפוך לחוסר סבירות המצדיק התערבות בית המשפט:

ראה בג"צ 657/89 פ"ד מ"ד I, 622 בעמ' 627.

בג"צ 486/82 פ"ד ל"ז IV, 780 בעמ' 784.

קל וחומר כשמדובר בפגיעה בזכויות יסוד האדם. בדיחוי מתן פתרון בעניין העותרות מתנהגת הממשלה בחוסר סבירות קיצונית.

20. בנסיבות הענין, מן הדין ומן הצדק לחייב את הועדה להגיש את הצעותיה מיד ואין כל הצדקה עניינית להארכה נוספת של המועד.

לנוכח כל האמור לעיל, מן הדין ומן הצדק לקבל את העתירות כפי שפורטו בראשית הדברים, או ליתן כל סעד אחר כפי שימצא כבוד בית המשפט לנכון.

אשר על כן, מתבקש כבוד בית המשפט ליתן צו ביניים וצו על תנאי המכוון למשיבים, כמפורט בראשית עתירה זו ולעשות את הצו על תנאי להחלטי, כמו-כן - לחייב את המשיבים בהוצאות המשפט ובשכ"ט ער"ד כיאה לנסיבות המקרה.

יונתן מישקור, ער"ד

פרופ' פרנסס רדאי, ער"ד
באי כוח העותרות

1065

1065

1065

1065

1065

1065

1065

המשרד להגנה

ירושלים, ח' בסיון התשנ"ד
13 במאי 1994

ש.ד.ר

אל : ראש הממשלה והשר לענייני דתות

מאת : סגן-מנכ"ל המשרד

שלום רב,

הנני מתחבד להביא בחשונה-לכך את החלטת מ"מ, 3123 של הממשלה הישיבתה ביום ג', ד' בסיון התשנ"ד (17.5.94):

"3123" הסדר תפילה ברחבת הכותל המערבי

מ.ח.ל.י.מ.

בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בבג"צ 257/89, הוסמן ואל' נגד המוסנה על הכותל המערבי ואח', בנושא הוכח זכות הגישה על הכותל המערבי:

א. על מינוי ועדת מנכ"לים בראשותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובחברות מנכ"ל המשרד לענייני דתות, מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד המשטרה והיועץ המשפטי למשרד ראש הממשלה.

יועצת ראש הממשלה למעמד האגף הצורח במערכת לוועדה.

ב. הועדה התבקש להציע סדרון אמצעי שיכיים את חופש הגישה לכותל המערבי ואת חופש התפילה ברחבתו, תוך צמצום הפגיעה ברגשות המתפללים במקום.

ג. הועדה תגיש הצעותיה לממשלה בתוך שנה חדשים מהיום."

בברכה,

מיכאל ניר

העתק: המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
המנהל הכללי, המשרד לענייני דתות
המנהל הכללי, משרד הפנים
המנהל הכללי, משרד המשטרה
היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה
לשכת השר לענייני דתות

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

מכתב

מזכירות הממשלה

ירושלים, כ' בכסלו תשנ"ה
23 בנובמבר 1994

ד"ר

אל : ראש הממשלה

מאת : ממלא-מקום מזכיר הממשלה

שכום רב,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבך את החלטת מס. 4221 של הממשלה מישיבתה ביום א', י"ז בכסלו תשנ"ה (20.11.94):

4221" הסדרי תפיסה ברחבת הכותל המערבי - הארכת המועד להגשת המסמכים

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת הממשלה, מס. 3123 מיום ז' בסיון תשנ"ד (17.5.94), בה הוקמה ועדת מנכ"לים לעניין מציאת פתרון להסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי, להאריך את המועד להגשת הצעות הועדה בשעה הדשים נוספים, עד כיום 17.5.95.

מזכיר
א. שינבסקי

הערך: המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

וין, מישיקר וארנסטוף
WINE, MISHEIKER & ERNSTOFF

משרד עורכי דין

Brian D. Wine
Jonathan E. Misheiker
Barry D. Ernstoff
Daphna Rotem
Danny Kabir

בריאן וין
יונתן מישיקר
ברי ארנסטוף
דפנה רותם
דני כביר

Meir Silverstone, of Counsel

מאיר סילברסטון

18 במאי 1995

לכבוד

מר שמעון שבס, מנכ"ל משרד ראש הממשלה
ז"ר מצגר, מנכ"ל משרד הדתות
מר עמרם קלעג'י, מנכ"ל משרד הפנים
מר יעקב לפידות, מנכ"ל משרד המשטרה
מר אחז בן ארי, ער"ד, היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה
גב' נאוה ארד, יועצת ראש הממשלה למעמד האשה
גב' שרה בן-שאול (וייס), ער"ד, מרכזת הועדה
למסירה ביד

ג.א.נ.

הנדון: ועדת המנכ"לים לענין הסדרי התפילה ברחבת הכותל המערבי

1. לפי החלטת הממשלה מיום 18.5.94, כפי שהוארכה לאחר מכן בהחלטת ממשלה מיום 20.11.94, היה על הועדה להגיש את הצעותיה לממשלה לא יאוחר מיום 17.5.95 לכל המאוחר.
2. יש לציין, שבדיון נוסף 882/94, ביום 12.6.94 ניתנה החלטה מפי כבוד מ"מ הנשיא השופט ברק, שלאור החלטת הממשלה מיום 18.5.94 "נראה לי שיש להתמקד בהמלצות הועדה (אשר אמורות להינתן בתוך ששה חודשים מיום הקמת הועדה). אם המלצות אלה לא ייראו למבקשים, הרשות בידיהם לחזור ולפנות לבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק".
3. יודגש, כי הועדה לא הגישה את הצעותיה תוך ששה חודשים לפי החלטת הממשלה מיום 18.5.94, אלא קיבלה אורכה מהממשלה לעשות כן עד ליום 17.5.95. גם מועד זה חלף אתמול מבלי שההצעות הוגשו.
4. אי הגשת ההמלצות משמעותה השהייה בלתי-מוצדקת של יכולתן של מרשותינו, נשות הכותל, לממש את זכות הגישה שלהן לכותל ולהתפלל שם כדרך, ופגיעה בזכויות האדם שלהן - חופש המצפון והפולחן, חופש הביטוי והזכות לשוויון. יתרה מזו, אי ההגשה של הצעות הועדה מהווה הפרה של היציגה של הממשלה שהובאו בפני בג"צ בדיון הנוסף והיוו בסיס להחלטתו שלא לדון בינתיים בענין.
5. בשיחתנו מיום 18.5.95 עם מרכזת הועדה, עוה"ד שרה בן שאול (וייס), התברר לנו שהועדה עדין לא סיימה את מלאכת גיבוש המלצותיה והיא מתכוונת לעשות כן ולהגישן לממשלה בתחילת השבוע הקרוב המתחיל בתאריך 21.5.95.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

עלינו להדגיש חזור והדגש את הצורך הדחוף והחיוני שהועדה העמוד בחובתה להוציא את הצעותיה מיד.

אם הצעותיה של הועדה לא יוגשו לממשלה עד יום 22.5.95, נאלץ להכין עתירה נוספת לבג"צ כדי לממש את זכות הגישה של מרשותינו לכותל המערבי כדי שתוכלנה להתפלל שם כדרכן.

בכבוד רב,

יונתן משיק, ע"ד

פרופ' פרנסס רדאי, ע"ד

העזק: שר המשפטים, דוד לבאי
שר הדתות, שמעון שיטריט
שרת התקשורת ושרת המדע והאמנויות, שולמית אלוני
שר הפנים, עוזי ברעם

תצהיר

אני הח"מ, ענת הופמן, ת.ז. מס' 5216303, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר אמת וכי אם לא אעשה כן אהיה צפויה לעונשים הקבועים בדין, מצהירה בזה כדלקמן:

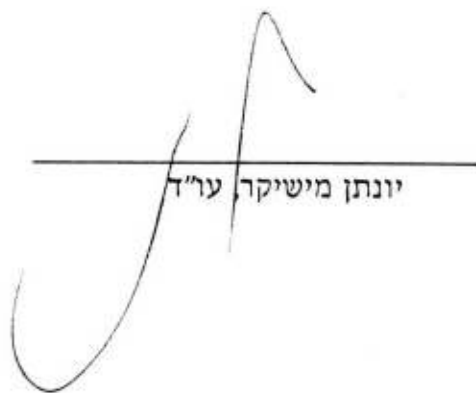
1. אני העותרת מס' 1 בעתירה נגד מנכ"ל משרד ראש הממשלה ואחרים, מצהירה כי ההודעה שמסרתי בסעיפים 1, רישא 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13 שבעתירתי הנ"ל הן נכונות וכי ההודעות שמסרתי בסעיפים 1 סיפא 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 הן נכונות לפי מיטב אמונתי וידיעתי.

2. זהו שמי זו חתימתי וכל דברי אמת.

ענת הופמן

היום 29.5.95 הופיעה בפני, עוה"ד יונתן משיק, הגב' ענת הופמן, המוכרת לי באופן אישי, ולאחר שהוזהרתי כי עליה לומר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי אם לא תעשה כן תהיה צפויה לעונשים הקבועים בדין, אישרה את נכונות הצהרתה הנ"ל וחתמה עליה בנוכחותי.

יונתן משיק, עו"ד